

TWENOT

**TWEDE
NEDERLANDSE
ORGANISATIE VAN
TANKHOBBYISTEN**

DE TANK

158

Oktober 2002

In dit nummer o.a.:

**Jagdpanzer Rakete
Jaguar 1**

**Spurfuchs voor de
KL**

Fast Attack Vehicle

AEC pantserwagens

DE TANK is een tweemaandelijks uitgave van TWENOT, de "Tweede Nederlandse Organisatie van Tankhobbyisten".

Internet : <http://www.twenot.nl>
e-mail : twenot@twenot.nl

ISSN : 1382-8991

BESTUUR:

Voorzitter : Marc van Etten
Vice-voorzitter :
Secretaris +
Speciale activiteiten : Marc Tempels
Penningmeester : Kees Blijleven
Website : Rob Plas
Leden : Jan-Willem Stokkers
Eric Sikkema

REGIOCOÖRDINATOREN

Noordwest Nederland:
Jan van Veen, Haarlem,
Noordoost Nederland:
Wim Oldekamp, Sneek,
Midden Nederland:
Marcel von Hobe, Deventer,
Zuidwest Nederland:
Rob Plas, Halsteren,
Zuidoost Nederland:
Marc van Etten, Loon op Zand,

REDACTIE

Jan van Veen

SECRETARIAAT:

of
Postbus 357
8000 AJ ZWOLLE

LIDMAATSCHAP:

t/m 18 jr € 11,50
> 18 jr € 14,-
buitenland € 20,50
per kalenderjaar

Postbank 3026112
tnv. TWENOT, Heiloo

DE TANK is een tweemaandelijks uitgave van de vereniging TWENOT. Zij wordt aan alle leden gratis toegezonden. In de rubriek VRAAG & AANBOD kunnen leden niet-commerciële advertenties plaatsen.

Copy voor DE TANK moet uiterlijk de vijftiende van iedere oneven maand bij de redactie zijn. Bij aanlevering van copy op discette: Word 6.0

HET GEHEEL OF GEDEELTELIJK OVERNEMEN VAN ARTIKELEN EN/OF AFBEELDINGEN IS TOEGESTAAN NA (SCHRIFTELIJKE) TOESTEMMING VAN DE REDACTIE.

DE REDACTIE IS NIET AANSPRAKELIJK VOOR EVENUELE ONJUISTHEDEN OF OMISSIES IN DE TANK EN IS NIET VERANTWOORDELIJK VOOR DE INHOUD VAN DE HAAR GELEVERDE KOPIJ. ZIJ BEHOUDT ZICH HET RECHT VOOR INGEZONDEN STUKKEN ZONDER OPGAVE VAN REDENEN TE WEIGEREN, IN TE KORTEN OF INHOUDELIJK TE WIJZIGEN.

5 oktober: 3^e TWENOT bijeenkomst in SNEEK, wijkgebouw DE SPIL.

In het kader van "met TWENOT door het hele land", organiseert regio Noordoost de derde ledenbijeenkomst van dit jaar in Sneek en het belooft een uitstekende Twenot dag te worden!

Wijkgebouw DE SPIL in de wijk Tinga, gelegen aan de rondweg van Sneek. (Molenkrite 169, tel.: 0515-420220) is voor dit evenement een zeer geschikt gebouw. De zaal is groot genoeg voor wedstrijd, show, en handel in één ruimte. Er zijn zo'n 40 tafels beschikbaar. Verder is er een goed gevulde bar en ruime gelegenheid met zitjes om de buit van de dag te bekijken en bij te praten met hobbyvrienden die je al een tijdje niet meer hebt gezien. Alles is aanwezig om er een ouderwets gezellige Twenot dag van te maken.

Wij (Regio Noordoost en bestuur) hopen dat veel Twenoters weer zullen meedoen aan de modelbouwwedstrijd. Bedenk dat traditioneel de wedstrijd op de derde bijeenkomst als het clubkampioenschap wordt beschouwd. De winnaar van de Best of Show prijs geldt als de modelbouwkampioen van 2002 en wordt als zodanig op de wisselbeker vereeuwigd.

De dag krijgt een open karakter. Neem dus ook modellen voor de showtafels mee! De ervaring heeft geleerd dat ook niet leden onder de indruk zijn van onze modellen.

Behalve voor de wedstrijd is er natuurlijk ook aandacht en ruimte voor "handel", waarbij op deze dag het accent speciaal ligt op "de particulier". U mag alles (op hobbygebied natuurlijk) wat u wilt weggeven, ruilen of verkopen meenemen en aanbieden. Op één voorwaarde: neem van tevoren contact op met Jan Frankema of Wim Oldekamp om dit te melden en te zeggen hoeveel tafelruimte u zou willen hebben. Zij doen dan hun best om uw wens te vervullen (bedenkt daarbij wel dat we niet onbeperkt ruimte beschikbaar hebben).

Naast deze particuliere handelaren zijn natuurlijk ook onze professionele handelaren aanwezig.

Foto's voorpagina:

Foto boven: M38A1 Nekaf jeep van de Koninklijke Landmacht.

Grote foto: De Jagdpanzer Rakete Jaguar 1, schuin van achteren gezien.

ROUTE:

Vanuit Afsluitdijk/Bolsward:

Einde snelweg, bij de afslag Sneek RA richting Joure aanhouden. Derde verkeerslicht van de rondweg RA (dat is bij het eerste verkeerslicht na de spoorweg en de brug). Je ziet winkelcentrum C1000. Bocht links en wijkgebouw DE SPIL ligt naast de winkel, richting de school lopen, gele deuren door.

Vanuit Joure (Lemmer/Heerenveen):

Einde snelweg LA de rondweg op, richting Bolsward/Afsluitdijk/Leeuwarden. Derde verkeerslicht LA en ja hoor, daar is het winkelcentrum.

Vanuit Leeuwarden:

Vóór Sneek bij 1^e rotonde RA de rondweg op. Richting Joure/Heerenveen aanhouden. Bij kruising Bolsward/Amsterdam rechtdoor rijden. Dan zelfde route als vanaf Afsluitdijk/Bolsward.

Parkeren kan voor de vroege vogels vlakbij het gebouw. Voor diegenen die wat later komen is er 100 meter verderop aan de linkerkant bij het voetbalveld ruim plaats. Ook is parkeren langs de weg toegestaan

Tot ziens in Snits!

AGENDA

5 oktober	: TWENOT bijeenkomst, Sneek
12+13 oktober	: DUZI, Wesel (D)
19+20 oktober	: Modelbouw Exclusief 2002, Hasselt (B) (deelname TWENOT)
19 t/m 27 oktober	: Nationale Modelbouw Manifestatie, Luchtvaartmuseum, Soesterberg (deelname TWENOT)
26 oktober	: Spezialistentreffen kleine Massstäbe, IMM, Münster, Duitsland
2 november	: Regiobijeenkomst Noordoost, Zuidlaren
16 november	: IPMS Nationals, Nieuwegein (deelname TWENOT)
14 december	: Regiobijeenkomst Noordoost, Ureterp
15 december	: Regiomiddag Noordwest, Marcel Zwarts, Alkmaar

Van 19 t/m 27 oktober a.s. vindt in het **Luchtvaartmuseum in Soesterberg** weer de **Nationale Modelbouw Manifestatie** plaats. TWENOT is voornemens hier met een stand aan deel te nemen. Echter, daarvoor zijn bemanning plus modellen nodig en beide ontbreken tot op dit moment. Derhalve hierbij een dringende oproep aan onze leden om hieraan hun medewerking te verlenen. Voor zaterdag 18 oktober zijn enkele mensen nodig om de stand in te richten en modellen in ontvangst te nemen. Voor de rest van de week is iedere dag ten minste één persoon nodig om de stand te bemannen en tekst en uitleg te geven aan de bezoekers van de manifestatie.

Het doorgaan van onze stand is afhankelijk van voldoende medewerking van leden; het zou jammer zijn als we vanwege gebrek aan medewerking onze bijdrage aan de manifestatie zouden moeten afblazen. U kunt zich aanmelden bij **Marc Tempels**. Telefoon [REDACTED] (na 20.00 uur) of email: [REDACTED]

De TWENOT leden die zich richten op de *kleine schalen* worden door onze IMM vrienden van harte uitgenodigd voor een specialistenbijeenkomst op **26 oktober a.s. in Cafe Schwenken, Bechtrup 40 in Lüdinghausen**. Er gaat daar een gevarieerd programma plaatsvinden. Naast de bekende wedstrijd zijn er workshops op verschillende gebieden. Er zal een vlooiemarkt zijn, evenals stalletjes van diverse handelaren. En uiteraard is er gelegenheid bij te praten met alle vrienden op het kleinschalige vlak. Wie geïnteresseerd is kan een routebeschrijving plus alle andere gewenste informatie krijgen bij **Frank Heidelmann** in Münster. Tel.: [REDACTED] email: [REDACTED]

De **IPMS Nationals** vinden dit jaar plaats op **16 november a.s.** De locatie is gewijzigd, je moet nu naar het Nieuwegein Business Centre, De Blokhoeve 1 in Nieuwegein. De zaal is open vanaf 10.00 uur. De toegang bedraagt voor niet-IPMS leden € 3,-. Deelname aan de wedstrijd kan d.m.v. inschrijving

via de website (€ 1,50 per model) of ter plekke (€ 3,- per model).

TWENOT is zoals altijd met een stand aanwezig.

VRAAG & AANBOD

RIJND van der STORM, [REDACTED]

[REDACTED] vraagt zolderopruiming, half afgebouwde modellen en complete dozen, alle merken in de schaal 1:35, tanks, pantserwagens en trucks. Ook zoekt hij verzamelingen Roco minitanks in 1:87 om zijn collectie aan te vullen.

Aangeboden: te ruil of te koop: Trident kits, 1:87, metaal; Roco minitanks; Roskopf tanks en vrachtwagens; Airfix, Fujimi, Hasegawa en Matchbox bouwkits, tanks, voertuigen en vliegtuigen, 1:72 en 1:76, nieuw in doos.

U kunt bellen voor inlichtingen, lijsten worden op aanvraag kosteloos toegestuurd.

ERIK HENDRIKS, [REDACTED]

[REDACTED] Duitsland schrijft: Ik ben op zoek naar de instructies van de 1:35 FV510 Warrior M.C.V. van Academy en/of andere tekeningen van dit voertuig, zodat ik m'n 1:72 Warrior kan voorzien van de juiste extra pantsering aan de voor- en achterzijde van de romp. Ook foto's, schema's, T.M.'s of tekeningen van het interieur zijn van harte welkom. Kosten worden uiteraard vergoed.

KEES van MEEL, [REDACTED]

[REDACTED] zoekt iemand die een conversie kan maken van Milicast Sd.Kfz.251/1D naar de Tsjechische OT-810. Het model is bedoeld als oermodel voor een gietserie. In ruil: eigen gietmodellen (1:76) van de Oxford Carrier, Caplad, Bobcat, Sd.Kfz.11/5, Morris C9B 30 cwt. GS, etc. Een bouwplan is beschikbaar.

RENE de GROOT, [REDACTED]

[REDACTED] (na 20.00 uur) zoekt een Leopard of Gepard, 1:16, R.C. van Tamiya, met of zonder zender. In goede of slechte staat, gebouwd of ongebouwd. Prijs in overleg. Onderdelen van deze tanks zijn ook welkom.

CAREL RUITER, [REDACTED]

[REDACTED] heeft te koop een SIL-AIR compressor en een nieuwe, ongebruikte double-action airbrush, merk Modelmaster, met toebehoren. In één koop voor € 150,-

REGIONIEUWS

Regio Noordwest Nederland

Op zondag 15 december a.s. (ja, inderdaad, op een zondag) is er een regiomiddag bij Marcel Zwarts, [REDACTED] in Alkmaar. Het oude recept: niet roken, wel graag wat modellen meebrengen en even bellen naar regiocoördinator

Jan van Veen
[REDACTED]

Regio Noordoost Nederland

Hoe groot is Noordoost? Noordoost is iets groter dan Sneek en omstreken, waar een kleine harde kern Twenotters de meest prachtige modellen bouwt. Noordoost is namelijk ook Emmen, Groningen, Delfzijl, etc. Daarom proberen we voor de verandering de mensen die anders altijd naar Ureterp gaan (en ook de

leden die nooit naar Ureterp gaan) op 2 november nu eens bij elkaar te brengen in Zuidlaren.

Het gaat op deze dag vooral om het plezier van het bouwen, terug naar huis gaan met dat ene leuke modelletje dat je wilt gaan bouwen en de ervaringen die je wilt delen met andere bouwers.

Ik ben zelf al lid sinds 1994, maar ik kom pas sinds 1 ½ jaar naar "Ureterp". Ik moest eerst best over een drempel heen, omdat ik dacht dat de mensen die daar kwamen veel beter bouwden, diepzinnig zaten te mijmeren over de laatste millimeter, dat de kleur iets te groen was, e.d.

Niets van waar (oké, een klein beetje), maar wel allemaal mensen die plezier hebben in het bouwen, het leuk vinden hun modellen te laten zien, maar ook met aandacht naar jouw model staan te kijken.

Daarom, Noordoost, trek de stoute schoenen aan, sleur dat model uit je kasten en kom op **2 november** naar **Zuidlaren, Annerweg 2 (Shell Station Van Veldhuizen)**, naast de Prins Bernhard Hoeve, tel. 050-4091556) en laat zien dat we in het noorden ook kunnen bouwen! Van 11.00 tot 16.00 uur ben je van harte

welkom. Tegen een kleine vergoeding is er ook een hapje en een drankje verkrijgbaar.

Groeten,

Dennis, Erik en Dirk Jan Meijeringh

Diverse berichten:

Uitbreiding voor het Cavalieriemuseum

Het **Cavalieriemuseum** in Amersfoort heeft schuin tegenover het ons zo bekende museumgebouw een nieuw gebouw met twee voertuighallen tot haar beschikking gekregen. Het museum kan daar nu eindelijk een ander deel van haar collectie aan het publiek gaan tonen. In deze hallen komen de voertuigen die niet permanent buiten konden staan. Zo zullen er onder meer de Landsverk pantserwagens, de halftrack, de universal carrier, de Staghound en de Lynx scoutcar worden opgesteld. Naast deze oudjes komt ook het modernere materieel aan bod, want o.a. de Centurion en de Leopard gaan binnen slapen. Ze krijgen daar gezelschap van de laatste aanwinst, te weten het eerste prototype van de Fennek.

Het museum is onlangs begonnen met het inrichten van de hallen en men hoopt daar vóór de jaarlijkse vriendendag in oktober mee klaar te zijn. De eerst volgende de keer dat de TWENOT bij het museum te gast is zal alles te bewonderen zijn. Wie daar niet op wil wachten kan natuurlijk altijd vóór die tijd al een bezoek brengen aan het museum.

Voorlopig is er nog niet genoeg plaats om alle voertuigen onder dak te brengen. De nu buiten opgestelde tanks zullen daar dan ook blijven staan. Maar er wordt al gefluisterd dat het museum er mogelijk nog een voertuighal bij gaat krijgen ...

Henry Klom

AANVULLING op het artikel "De man met een privé tankkorps" in DE TANK 157. **Kees Huyser** schreef dat het artikel destijds niet in Readers Digest is verschenen, maar in **PM** (het beste uit **Popular Mechanics**), 1e jaargang, nr. 8, augustus 1960, pagina 53 t/m 58.

Het staat op zijn website <http://www.huyser.net/popmech/a-ising.html>.

Bert Koopman in Spijkenisse stuurde een folder van een nieuw voertuigenmuseum in de Verenigde Staten. Dat is natuurlijk wat ver uit de richting om er even langs te gaan, maar omdat steeds meer mensen met vakantie naar de andere kant van de Atlantische Oceaan gaan, is het de moeite van het weten waard.

Het betreft de **American Heritage Village**, waarin zijn ondergebracht de voertuigverzameling van het ons bekende **Victory Museum** dat ooit bij Arlon in België was gevestigd en het **Kruse Automotive Museum**. Het Victory Museum behoeft nauwelijks enige toelichting. De collectie omvat 147 voertuigen, 50 motorfietsen en bijna 300 uniformen van bijna ieder land dat bij WO2 in Europa en Noord Afrika betrokken was. Het Kruse Automotive Museum biedt zo'n 80 indrukwekkende automobielen, die een beeld geven van de ontwikkeling van de auto. Te zien zijn Duesenbergs, raceauto's uit de jaren twintig, verschillende custom en show cars en een Batman verzameling.

Het museum is gevestigd in Fort Wayne, Indiana, bij afrit 126 van de I-69.

Internet: <http://www.americanheritagevillage.com>

Afgelopen juli arriveerden twee **Spurfuchs**, de NBC-verkenningsvariant van **Transportpanzer 1 "Fuchs"**, bij het 101 Geniebataljon in Wezep. Het zijn de eerste twee van zes voertuigen die voor een periode van drie jaar van het Duitse leger zijn gehuurd en die tot de uitrusting gaan behoren van de in 2003 weer in het leven te roepen **101 NBC Verdedigingscompagnie**.

De voertuigen hebben ten opzichte van hun Duitse soortgenoten een forse modernisering ondergaan. De oude analysecomputers zijn vervangen door nieuwe, die het mogelijk maken niet alleen strijdmiddelen, maar ook dampen van andere stoffen te signaleren. Hierdoor zijn de voertuigen veel beter geschikt voor inzet bij (dreigende) civiele rampen, zoals bijvoorbeeld chemicaliën lekkende spoorwagens.

Het signaleren van schadelijke stoffen kan op twee manieren, te weten via het aanzuigen en vervolgens analyseren van buitenlucht (voor dampdetectie) en door het over de grond laten rollen van een detectie wieltje aan de achterkant van het voertuig, waarbij chemische middelen (zoals poeders of vloeistoffen)

zich aan het wieltje hechten. Als dit wordt opgetrokken komt het tegen sensors aan, die de gegevens over de gesignaleerde stoffen doorsturen naar de computer. Een massaspectrometer bestudeert het monster en vergelijkt de resultaten met informatie in de databank. Indien de computer het verzamelde gegevens niet herkent, kan een bemanningslid door middel van een soort veeartsenhandschoen, die bevestigd is aan de achterdeur van de Fuchs, een bodemonster nemen. Dit wordt vervolgens veilig in een potje opgeborgen in een koker aan de achterkant van het voertuig en geanalyseerd zodra het voertuig weer op zijn uitvalsbasis is. De bemanningsleden zijn door middel van een overdruksysteem beschermd tegen NBC-middelen.

Aan de zijkant van de Fuchs zitten de detectoren die nucleaire straling registreren. Een bemanningslid brengt het gebied met verhoogde waarden in kaart en trekt er een cirkel omheen. Door het uitwerpen van gele markeringsbollen kan het besmette gebied worden afgebakend. Met behulp van de informatie uit het eigen weerstation van het voertuig kan een zo nauw-

keurig mogelijke inschatting van het gevaar worden gemaakt. De plaatselijke luchtdruk, temperatuur, windrichting en -snelheid spelen namelijk een cruciale rol bij de verspreiding van alle soorten chemische wapens.

Met behulp van deze voertuigen zal *101 Verdie* mettertijd in staat zijn een optimale bijdrage te leveren aan zowel de militaire als de civiele NBC-beveiliging.

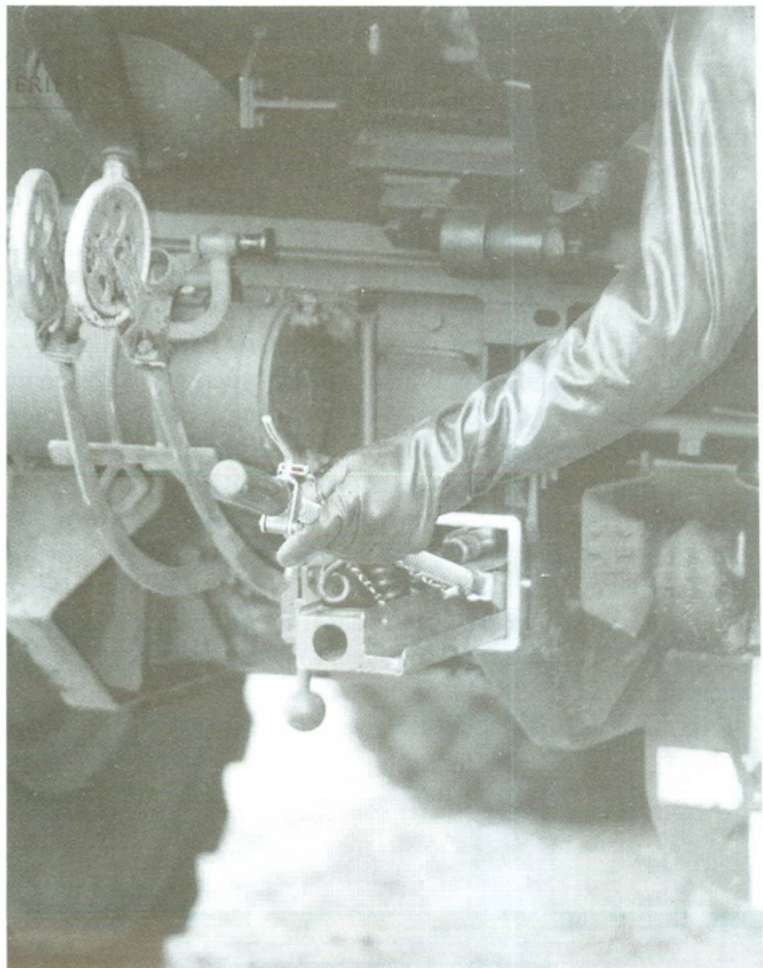
Bron: Meten is weten, *De Legerkoerier*, augustus/september 2002

De Fuchsvoertuigen van 101 NBC Verdedigingscompagnie kunnen ook worden ingezet bij civiele rampen.

Foto rechts: voor de opsporing van vloeistoffen zitten Achter op het voertuig twee siliconenwielijes, waar Aan eventuele strijdmiddelen blijven kleven. Vervolgens worden die met behulp van een sensor geanalyseerd.

Zo. Toen ik dit schreef was het nieuwe kabinet net geïnstalleerd, minus één staatssecretaris. Die bleek weliswaar door de ballotagecommissie te zijn goedbevonden, maar helaas... de pers bleek slimmer dan de BVD en had een paar compromitterende foto's gevonden waarop ze in uniform stond... Een trainingsweekend van de volksmilitie volgens haar eigen zeggen. Even een foutje in haar herinnering; een foutje van een anderhalf jaar. Zo zie je maar weer, je hoeft geen geheugen als een olifant te hebben om toch tot staatssecretaris gevraagd te worden in dit land.

Bij ons modelbouwers is het beter gesteld met het geheugen. Een tijdje geleden kwam iemand op de TWENOT Nieuwsgroep (ons eigen forum op Internet) op het lumineuze idee om eens de vraag te stellen: "Wanneer zijn jullie met modelbouw begonnen, en wat was je eerste model?" Een stortvloed van nostalgie overspoelde het Internet! De prijzen van Airfix kitjes waren omgekeerd evenredig met de leeftijd van de bouwers. Het leek wel wat op de prijzen van aandelen "World On Line", zo laag waren ze op een gegeven moment. Mijn eerste kitje... Ik weet het nog exact. Een AVRO 504 dubbeldekkertje. Inderdaad van Airfix, in een plastic zakje voor Fl 1,95. Gekregen van m'n ouders op m'n 10e verjaardag. Op een woensdagmiddag in elkaar geplakt met (brrr) Bison Kit en het aardappelschilmesje van m'n moeder. Beide illegaal gejat uit de keukenla. En trots dat ik was! Alleen snapte ik één ding niet: Waarom had dat gekke apparaat twee wielen met een ski ertussen? En geen staartwiel? Toch te stom voor woorden? Op deze vragen heb ik nog steeds geen antwoord gekregen. Wellicht is dat de reden waarom ik verder ging met modelbouw. Hiertoe overigens aangespoord door mijn oudere broer, want die had 'grote' vliegtuigen! Hij had een Catalina vliegboot, ook van Airfix. Een beest van een ding, en die hing met een ingenieuze constructie van nylon draad aan het plafond van zijn kamer. Hij kon duiken, scheef hangen, hij had beweegbare mitrailleurs in de koepels... Dát was het!

Tot de Catalina op een onbewaakt moment, door mijn toedoen, zijn laatste duikvlucht maakte en veranderde in een hoeveelheid onderdelen die meneer Airfix nooit zo had bedoeld. Mijn broer witheet,

evenals bepaalde, lagere delen van mijn anatomie. Om een lang verhaal kort te maken: al mijn zakgeld werd omgezet in spuitgietsplastic. Dit tot groot verdriet van mijn ouders die liever zagen dat ik mijn geld braaf in mijn spaarpotje deed. Menige ruzie heeft dit opgeleverd.

Op mijn 20e ging ik het ouderlijk huis uit en de militaire dienst in. Zodoende kreeg de hobby een nieuwe impuls, aangestoken door de 1:1 voorbeelden die ik om me heen zag. AMX-jes (van Heller.... Strèèès!!) Leopards, Centurions, alles wat tracks en een kanon had, verscheen in 1:35 op mijn kamer. Nog steeds slecht of helemaal niet geschilderd, maar *who cares?*

Langzamerhand kwam er verbetering in. Kwastjes, verf, zelfs een airbrush werden aangeschaft, en de modellen kregen kleurtjes. Bij ons trouwen verhuisde het hele arsenaal naar onze nieuwe woning, waar ik op zolder een hobbykamer creëerde Mijn lieve echtgenote stond het toe dat ik doorging met 'tankjes bouwen'. Gelukkig voor ons budget bouwde ik nu in een wat rustiger tempo, want gezien de prijzen van het gemiddelde plastic pantsermodel zou een hoger tempo ertoe leiden dat we aan het einde van mijn salaris nog een stuk maand overhielden. Nee, één tankje per drie maanden, meer zat er toen niet in. En nu is dat tempo nog meer geslonken. Ik heb al een half jaar een M10 in de kast staan, en ik kan er maar niet toe komen om het ding verder af te bouwen. Het is een prachtig kitje hoor, niets mis mee. Ik heb ook genoeg documentatie, hele bladzijden van Internet geplukt met foto's inclusief. Maar ja... drukke baan, 1:1 modelbouw (kinderen dus) ook nog andere hobby's... En bovendien wordt ik verondersteld elke twee maanden weer een bladzij kopij voor De Tank te leveren! Ook dat is afzien! Maar goed, het is me weer gelukt... O ja: die Catalina van m'n broer? Ik heb 'm een jaar geleden een nieuwe gegeven! Gebouwd en wel, niet van Airfix, maar van Revell, in schaal 1:48. Hij hangt nu aan nylon draad in zijn slaapkamer... Kan je nagaan, een vent van 51, met een plastic vliegtuigje boven z'n bed. Dan ben je toch wel erg diep gezonken!

Scatchwriter.

Na mijn 'verslag' van vorig jaar van onze reis in België wil ik nu wel iets kwijt over ons verblijf in Normandië.

In 14 dagen hebben we (mijn gezinnetje of soms ik alleen) 12 musea, 1 Romeinse opgraving, 1 tapijt (Bayeux), 8 rommelmarkten (op 2 zondagen) en enkele 'War Cemeteries' bezocht. We zijn op alle landingsstranden geweest (en hebben een beetje meegenomen) en kennen nu bijna alle musea in Normandië inzake D-Day, want wij waren er vijf jaar geleden ook al.

Uiteraard is de Twenot steeds in mijn gedachten, want alle musea hebben modelbouw in hun collectie. Op de achtste rommelmarkt in de op één na laatste stand vond ik eindelijk modelbouwdozen. Helaas allemaal vleugelachtigen. Uit pure kwaadheid heb ik ze alle 19 gekocht. (terug in Sneek gelijk weer in één keer doorverkocht aan een bevriende IPMS-er). Uiteindelijk heb ik voor mezelf één doosje van een Sherman (Heller 1:72) uit een klein modelbouwwinkelje (90 % vleugels) in Bayeux gekocht.

Een heel mooi diorama kwam ik tegen in een museumje in Tilly sur Seules, het dorpje dat tijdens de slag om Caen in drie weken tijd maar liefst 23 keer werd ver- en heroverd! Het diorama was in de vorm van een kijkdoos, je moest door een soort diaraampje kijken en dan zag je als vanuit een groothoeklens de landing op Omaha Beach in schaal 1:72. Werkelijk schitterend gemaakt, met de grote schepen op de achtergrond geschilderd en heel veel infanterie die vanuit landingsboten het strand opstormen, een paar tanks waarvan die op de achtergrond van Roco (1 : 78) i.v.m. het verkleinende effect. De maker van dit moois? H. Dusseljee uit Diemen, lid van de IPMS !

Net als vorig jaar in België heb ik ook nu weer een leuk klein museumje ontdekt, al zal dit wel bij diverse Twenotters bekend zijn, want het staat in verschillende gidsen. Het bijzondere aan dit **Musée D-Day Omaha in Vierville sur Mer** is dat er een item staat dat je in zo'n museum niet gauw verwacht.

Door de eigenaar/beheerder/verzamelaar werden we allerhartelijkst ontvangen. Toen bleek dat hij met ons redelijk kon communiceren brak de bekende Franse spraakwaterval los. Honderduit vertelde de man over zijn verzameling, waarvan hij sommige stukken zelf had uitgegraven (o.a. een Kettenkrad !). Het museum, of beter gezegd de romney-

loods, want dat was het eigenlijk, stond nokkie vol met van alles en nog wat. Het meest bijzondere vond ik, en hij zelf ook getuige de aanduiding: "la plus belle pièce de la musée" , een Enigma codeermachine.

Op mijn vraag hoe hij aan dit zeldzame stuk was gekomen antwoordde hij glimlachend: "au foire aux grenier monsieur" Et le prix? 25 euro, monsieur. En dat was zo'n 4 jaar geleden.

Hierboven las u al van de 8 *foires aux greniers* die ik heb bezocht, maar mooi geen Enigma. Ik heb de man wel gecomplimenteerd met zijn schitterende aankoop, waar menig museum jaloers op zal zijn. Overigens is dit museum ook op Internet te vinden: www.vierville-sur-mer.htm hoewel ik dit adres niet kan benaderen. Maar misschien lukt iemand anders dit wel.

Overigens zag ik in Normandië ook nog twee geinige dingen. De één betrof een winkel aan de rondweg van Bayeux, genaamd Michigan. Deze had als logo de ons bekende tank van DE GENERAAL. De vanuit de rijdende auto gemaakte foto is helaas niet duidelijk genoeg geworden, dus u moet zelf ook maar eens gaan kijken.

De tweede was een T-shirt waar ik niet mee rond wou lopen, maar waarvan de opdruk verklaart hoe kleine tankjes worden gemaakt.

Misschien tot volgend jaar!

Wim Oldekamp

Vóór de tweede wereldoorlog werd er in West-Europa geen aardolie gewonnen en was men geheel aangewezen op importen. Na de Duitse *Westfeldzug* kwam er daarom geen druppel aardolie Nederland meer binnen. De Duitse strijdkrachten konden nog beschikken over uit steenkool geproduceerde synthetische benzine, maar voor de burger-economie in de bezette gebieden raakten de voorraden snel op. Vandaar dat er werd gezocht naar alternatieve brandstoffen voor motorvoertuigen.

Benzine is dan wel een vloeistof, maar het wordt in gasvorm de motor ingespoten. Elke benzinemotor is dan ook in staat om op gas te lopen, zoals iedere LPG rijder je kan vertellen. De gasbel van Slochteren was echter nog niet gevonden. In die tijd werd in stedelijke gebieden wel stadsgas gemaakt uit vaste brandstoffen. Het opslaan van gas is echter lastig en neemt erg veel ruimte in beslag. Zou het dan niet handiger zijn om elk motorvoertuig met een eigen gasfabriekje, een zgn. **gasgenerator**, uit te rusten?

Het klinkt zo eenvoudig, maar in de praktijk valt dat best wel tegen. Vaste brandstoffen als turf, cokes, anthraciet en hout hebben karakteristieke eigenschappen waardoor er voor elk een specifieke generator nodig is. Daarnaast zijn er verschillende fabrikanten (b.v. Duintjer, D.A.M., Wisco) met verschillende modellen en uitvoeringen. Het zou te ver gaan om elke soort in detail te bespreken, vandaar dat het hele proces beschreven wordt aan de hand van de Imbert houtvergasser. Deze commerciële generatoren werden tijdens de oorlog niet alleen civiel gebruikt, maar aan het eind van de oorlog ook op Duitse militaire vrachtwagens geplaatst.

Een typische samenstelling van generatorgas is CO 23 %, H₂ 17,5%, CH₄ 1,5%, CO₂ 7,5% en N₂ 50,5%. Voor meer dan de helft bestaat het gas dus uit het onverbrandbare CO₂ en N₂. Het hoofdbestanddeel van de resterende brandbare gassen is CO; koolmonoxide oftewel kolendamp. Het giftige en reukloze koolmonoxide komt vrij bij slecht werkende gaskachels en geisers en maakt nog elk jaar slachtoffers. Om het te maken hoeft je er alleen maar voor te zorgen dat een brandbaar materiaal niet genoeg zuurstof krijgt om alle koolstoffen om te zetten in kooldioxide (CO₂).

De kern van een gasgeneratorinstallatie is dan ook een luchtdichte ketel met een klein luchttoevoer-

kraantje. In die ketel stook je een vuurtje (de zgn. vuurhaard) op een rooster waar de as doorheen kan vallen. Boven op het vuurtje leg je de voorraad hout. Dat kan omdat er niet voldoende zuurstof is om de hele voorraad meteen te verbranden. Het verbranden blijft beperkt tot de vuurhaard. De ontstane as valt aan de onderkant door het rooster en de voorraad zakt daardoor langzaam in de vuurhaard, waardoor er constant gas wordt geproduceerd. Dit is echter niet de enige reactie die er plaats vindt. Het water dat in de brandstoffen zit wordt in de vuurhaard gereduceerd tot H₂ en CO₂, waarna het gevormde CO₂ in de vuurhaard weer wordt omgezet in CO. Waterstof verbrandt erg snel (explosief), maar koolmonoxide verbrandt weer traag. Het mengsel van deze twee gassen levert een bruikbare verbrandingssnelheid op voor ontbranding in de motorcilinders. Het proces waarbij waterstof gevormd wordt onttrekt warmte aan de vuurhaard. Als er teveel vocht in de brandstof zit gaat de vuurhaard afkoelen en levert geen gas meer. Echter bij een extreem droge brandstof zoals anthraciet moet juist water worden toegevoegd om voldoende waterstof in het gasmengsel te krijgen.

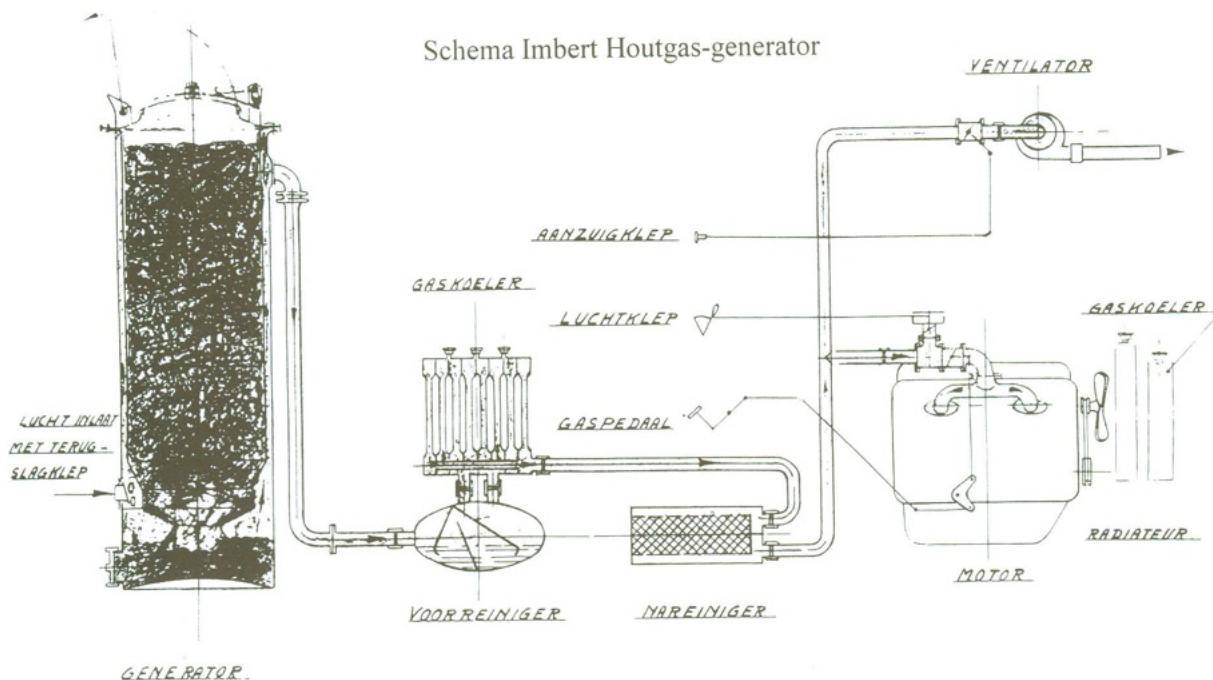
Het gas dat uit de generator komt is erg vervuild en moet gereinigd worden. Dat gebeurt meestal in twee stappen. Eerst worden de grovere stof en vuildeeltjes afgevangen en daarna wordt het over een fijner filter geleid om de fijnste deeltjes er uit te halen. Het hete gas dat uit de generator komt moet, voor het de motor in gaat, afgekoeld worden. Hoe heter een gas is, hoe meer het uitzet. De hoeveelheid gas die je in de cilinder kan verbranden bepaalt het motorvermogen. De motorcilinder heeft een vast volume en daardoor geldt dat hoe koeler het gas is, des te meer gas er in de cilinder past en er meer vermogen geleverd wordt.

Over het algemeen wordt de gaskoeler voor op de wagen gemonteerd, zodat er tijdens het rijden zoveel mogelijk door de langsstromende buitenlucht gekoeld kan worden. De normale radiator van een wagen kan hiervoor niet gebruikt worden, want die is nog steeds nodig voor het koelen van de motor. Na de koeling wordt het gas gemengd met zuurstof, de motor ingeleid en daar verbrand. Er kan dus zonder benzine worden gereden, maar dan moet de generator wel eerst worden gestart. Net als bij een open haard moet er op het rooster een vuurtje worden aangemaakt. Daarvoor moet er wel zuurstof bij de vuurhaard kunnen komen. In een gesloten sys-

teem als bij de gasgenerator gaat dat echter niet van zelf. Daarom is er een ventilator op het systeem aangesloten voor de "trek". Op het moment dat de vuurhaard goed brandt, wordt de ketel volgegooid en de deksel luchtdicht afgesloten. De generator gaat dan gas ontwikkelen en na enige tijd kan de luchtinlaat bij de motor worden geopend en de mo-

tor worden gestart. De ventilator kan dan worden uitgezet, want de motor zuigt het gas aan en zorgt daarmee voor de "trek" die nodig is om de vuurhaard in stand te houden.

Wordt vervolgt

NIEUWE LEDEN

Naam

Adres

Woonplaats

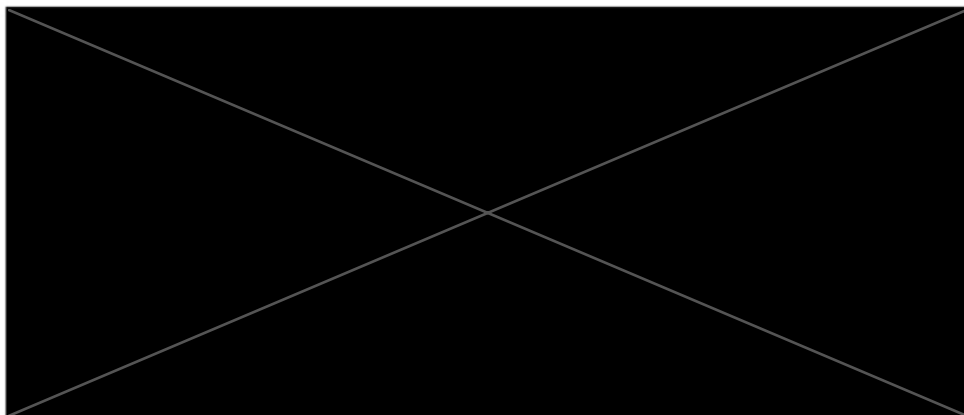
Telefoon

E-mail

E. BAKKER
 J. GENEUGLIJK
 H.G.W. HEILIGERS
 D. JANSEN
 L. de KOCK

E. KOK
 N.G.A. van der LEK

R. MUD
 R. PAIJMANS
 H. STAD
 R.J.E. van STAVEREN
 R.M. TIEDE

Welkom bij TWENOT!

NB: Ledenlijsten zijn op aanvraag verkrijgbaar. Stuur een kaartje naar Kees Blijleven, [redacted].
 [redacted] De lijst wordt met de eerst volgende TANK toegestuurd. Hij kan ook per email worden gestuurd.
 Stuur een mailtje naar [redacted] en hij komt naar je toe.

Achtergrond

In het begin van de jaren '80 begon het Amerikaanse leger met het oprichten van lichte divisies. In de jaren '70 was het een leger van zware divisies geworden en het werd steeds duurder om deze zware eenheden met al hun materieel te vervoeren, in het geval dat men ze nodig mocht hebben.

Men had al twee lichte divisies, het *82nd Airborne* en het *101st Airborne (Air Assault)*, maar men wilde er meer hebben en dus werden enkele bestaande divisies gereorganiseerd. Ook ging men op zoek naar geschikt materieel. Geen tanks, maar jeeps, motoren, pantserwagens en helicopters. Een van de nieuwe eenheden, de *9th High Technology (Test Bed) Motorized Division*, werd aangewezen om die nieuwe uitrusting te testen. De divisie had geen enkele tank, alleen lichte ongepantserde voertuigen, artillerie en luchtsteun.

Een van de dingen die ze testten was de '**Fast Attack Vehicle**' (FAV). Dit was een buggy in militaire kleuren. Hij werd gebouwd door *Chenoweth Racing Products Inc.* en het leger bestelde er 120 stuks

van. Ze kregen allerlei soorten bewapening, van een TOW antitankwapen tot een 25 mm kanon. Aan de zijkanten werden korven gelast om allerlei uitrusting te kunnen meenemen.

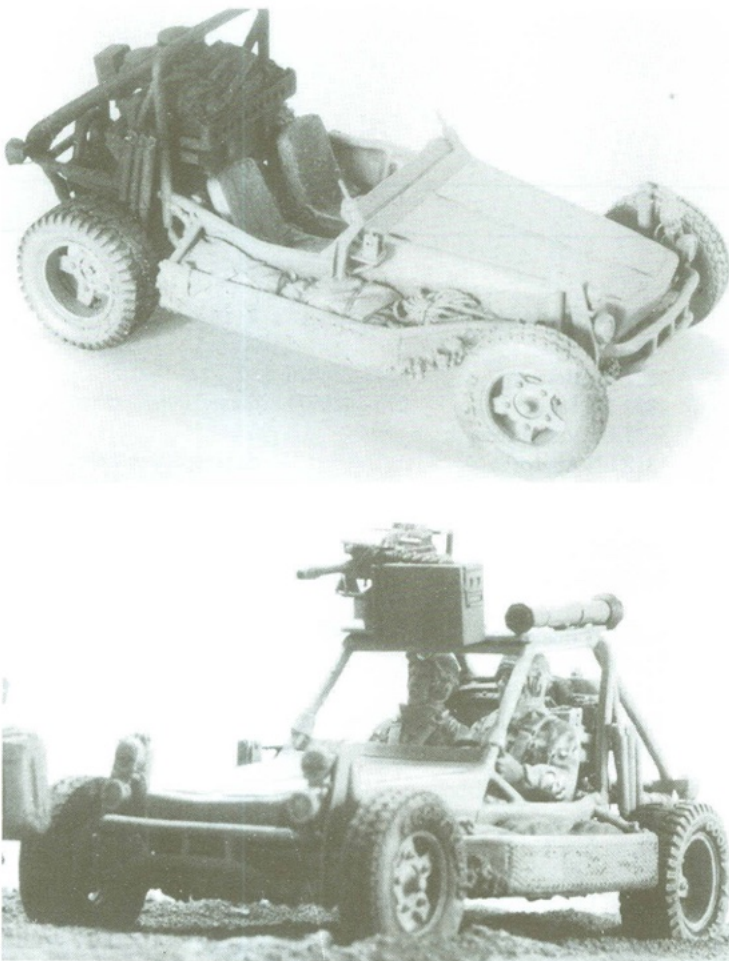
Na enkele jaren werd de 9th Division weer gereorganiseerd als gevolg van het schrappen van het budget, maar de FAV was inmiddels opgenomen in het Amerikaanse wapenarsenaal. De Navy SEAL's gebruiken een soortgelijk voertuig, de '**Desert Patrol Vehicle**' (DPV). Dit voertuig is ook een tweezitter, met een derde plaats middenachter voor de schutter. Dit voertuig heeft enkele jaren in de Dragon catalogus gestaan, maar het model is helaas nooit uitgebracht.

Ook de *US Army's Special Forces Operational Detachment-Delta (SFOD-D)*, oftewel *Delta Force*, gebruikt een FAV-voertuig. Het werd tijdens de Golf Oorlog gebruikt in de zoektochten naar Scud lanceerinrichtingen. Welke versie zij gebruikten is niet duidelijk. Zeker is wel dat het niet de versie was die het onderwerp is van dit artikel.

Het model

Zoals gezegd, enkele jaren geleden kondigde Dragon een model aan van de SEAL's DPV, maar het werd nooit geproduceerd. Dus moesten we wachten op Hobby Fan's '**Delta-Force Desert Storm FAV**' (HF009) kit. Het is een resin model met een explosietekening (helaas). Er zijn weinig foto's van de tweezits FAV, dus over de juistheid van het model valt weinig te zeggen. In het boek *'US Army Light Forces, Panama to the Middle-East'* van Concord (2001) zijn enkele foto's opgenomen van een testvoertuig en van FAV's op oefening in Korea. Blijkbaar heeft Hobby Fan deze foto's gebruikt bij de ontwikkeling van het model. Op het internet heb ik een paar foto's gevonden van een andere versie van het voertuig, die ik vervolgens als basis heb gebruikt voor mijn model.

De onderdelen zijn fijn gegoten, met maar weinig luchtballen. Bij het schoonmaken van de rolkooi moet je heel voorzichtig te werk gaan. Bij het monteren van de motor had ik enkele problemen. Uit de explosietekening kon ik niet afleiden hoe hij precies in het model moest worden geplaatst. Uiteindelijk heb ik de bouwvolgorde aangepast. Ik heb eerst de kooi volledig ge-

plaatst en vervolgens de motor er in gemanoeuvreed
Verdere aanpassingen:

- ik heb de spatborden weggelaten;
- achter horen drie schokbrekers;
- voor één schokbreker;
- lampen uit de Bradley kit.

Ook de figuren heb ik aangepast. De hoofden zijn van Verlinden, met helmen voor tankbemanningen. De armen heb ik van draad en putty gemaakt. De chauffeur houdt het stuur met beide handen vast.

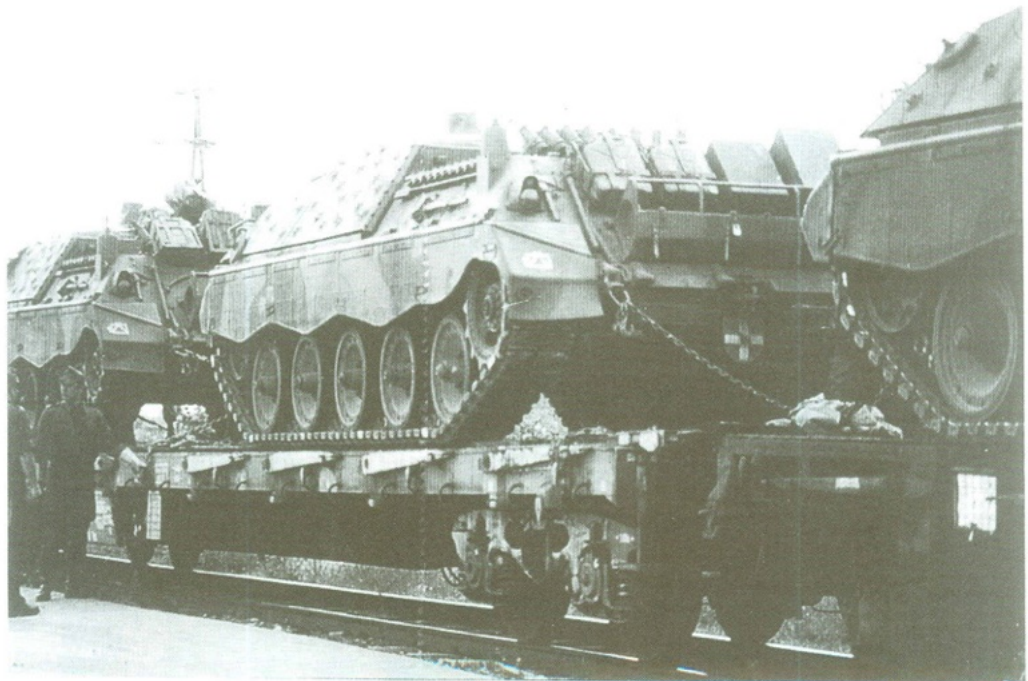
Het voertuig werd in zandkleur gespoten en daarna gedrybrushed. Het motorblok is zwart geverfd. Er zaten geen decals bij de kit en ik kan me ook niet voorstellen dat Special Operations voertuigen die hebben. Ik heb het voertuig samen met Tamiya's dirtbike in een dioramaatje gezet. De motorrijder is opnieuw gebouwd. Deze terreinmotorfietsen werden gebruikt als 'outriders', die het terrein verkennen en de flanken beschermen.

Bron:

US Army Light Forces, Panama to the Middle-East', Concord (2001)

*Jagdpanzer Rakete
Jaguar 1
Zie het artikel op
pagina 18*

SCALE - LINE

HOBBY & MODELBOUW
KWELKADE 53J 4001 RL TIEL TEL. / FAX 0344 - 631162

In de periode van 01-09 tot 15-10 geven wij bij aankoop van € 25,00 een resin figuur in schaal 1/35 cadeau, welke u kunt schilderen voor onze figuur schilderwedstrijd.

(Het geschilderde figuur blijft uw eigendom)

De winnaar van deze wedstrijd ontvangt van ons een cadeaubon van € 35,00.

U krijgt in onze winkel alle gegevens over deze wedstrijd.

Tamiya

36205	Kübelwagen type 82 westfront uitvoering	schaal 1/16	€94,95
35254	M26 Pershing tank		€49,95

Italerie

Dukw lang verwacht en dan nu leverbaar tegen een zeer nette prijs €24,50
op korte termijn zullen wij diverse updateset voor deze kit uitbrengen waaronder
de kap, motorunit, A-frame.....

van onderstaande Italeri kits hebben wij een zeer beperkt aantal weten te kopen voor u dus op=op
kitnr. 285 Bergepanther sdkfz 179 en kitnr. 288 Sherman M4A3 with calliope per stuk €27,50
kitnr. 291 M110 A2 (203mm) heavy self propelled gun €21,50

Plusmodel

Van dit merk hebben wij onlangs een zeer grote partij op voorraad genomen
vrijwel alle producten hebben wij op dit moment in de winkel.

Calibre 35

Binnenkort weer een nieuwe voorraad,
met o.a. de famo conversie voor de kraanopbouw, M31 recovery tank op basis van de Lee
een set met 360 klinknagels, drilling MG151/20 voor de sdkfz 251 en nog veel meer.

Cmk 000

Panzerjager	Pz35t/R2	Tacam	€15,00
-------------	----------	-------	--------

Openingstijden winkel

Maandag 13.00 - 17.00 uur

Dinsdag gesloten

Woensdag - Donderdag - Vrijdag 10.00 - 12.00 / 13.00 - 17.00 uur

Zaterdag 9.00 - 16.00 uur Donderdag koopavond 18.00 - 20.00 uur

WWW.SCALE-LINE.COM

SCALE-LINE IMPORTEUR VAN O.A.

 ELEFANT[®]

Corporation Ltd.

Calibre₃₅
A division of Pentagon Group Ltd.

FIRESTORM
Making Your Hobby Affordable

plusmodel

JUNIOR TOWN MODEL

Lastkraftwagen (4x2) 9S18 van ÖSN

Vorig jaar nam het Oostenrijkse leger 260 nieuwe **Lastkraftwagen (4x2) 9S18** van ÖSN (Österreichische Automobilfabriken und Steyr Nutzfahrzeuge) in gebruik. Het is een voertuig in de 9-ton klasse, met een 132 kW (180 pk) dieselmotor, een vaste kofferopbouw en een hydraulisch bediende achterklep. De afmetingen zijn 6690 x 2530 x 3275 mm, de wielbasis is 3650 mm. Het wordt gebruikt door de verzorgingseenheden van het Oostenrijkse leger (bron: HSV-Info, 1/2002).

De VLRA 4x4 van de Britse SAS.

Alweer geruime tijd gebruikt de Britse SAS een serie lichte 4x4 voertuigen, geproduceerd door het Franse bedrijf ACMAT. Ontworpen als licht verkenningsvoertuig, dat met behulp van enkele eenvoudige aanpassingen ook als ondersteuningsvoertuig kan worden ingezet, dient het als licht transportvoertuig voor de verkennings- en aanvalsteams van de SAS.

Na de ervaringen in de Golf Oorlog kwam men tot de conclusie dat de tot dan gebruikte Unimogs te langzaam waren, maar vooral ook te hoog. Na zich uitvoerig georiënteerd te hebben wendden de Britten zich tot het Franse ACMAT, wereldwijd gespecialiseerd in dit type lichte terreinvoertuigen, speciaal geschikt voor gebruik in de woestijn.

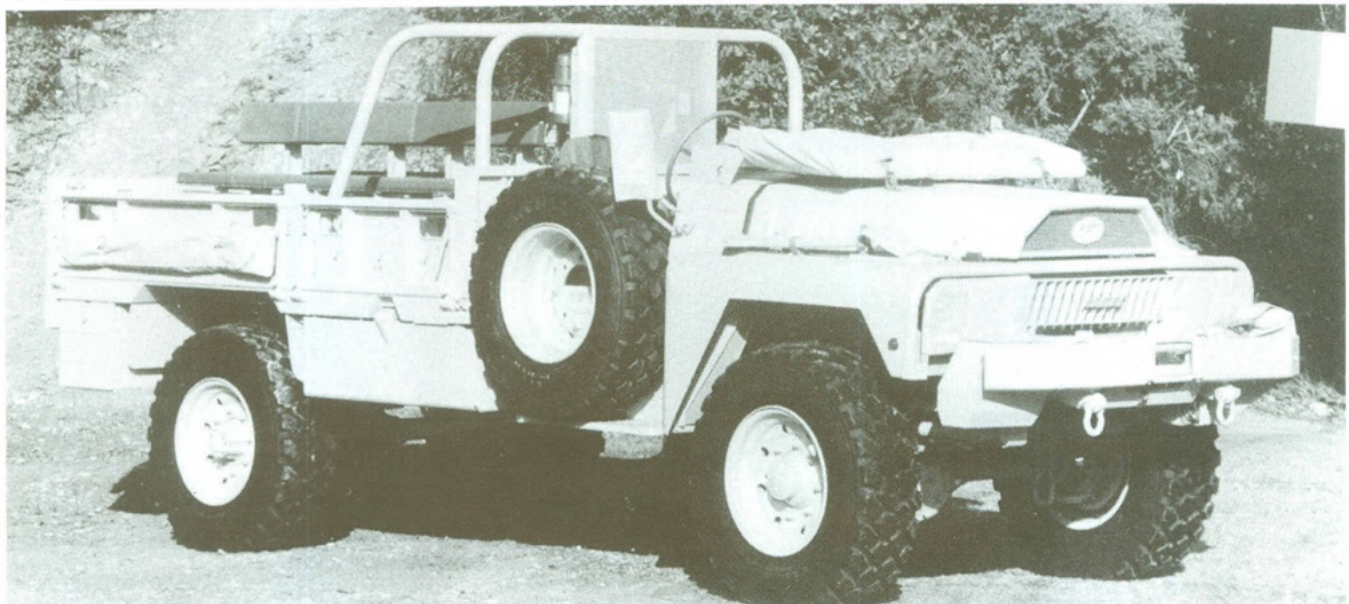
De SAS gebruikt dus nu Land Rovers en motorfietsen voor offensieve acties en de VLRA als 'ondersteuningsbasis'. Behalve voor het transport van al het materieel kunnen deze VLRA's, die het stuur aan de rechterkant

hebben, ook als wapenplatform worden gebruikt. Ze kunnen worden voorzien van vier steunpunten voor lichte mitrailleurs en ook wapens zoals de Milan, Stinger, Mistral of Starburst kunnen vanaf deze voertuigen worden afgevuurd.

Eigenschappen:

Lengte	: 5,94 m
Breedte	: 2,10 m
Hoogte	: 2,56 m (met huif)
Leeg gewicht	: 5 ton
Beladen gewicht	: 7,5 ton
Motor	: Perkins diesel, 6 cilinders, 138 pk SAE bij 2800 tpm
Max. snelheid	: 100 km/uur
Actieradius	: 1600 km
Max. helling	: 65 %
Overschrijding	: 0,9 m

Bron: Raids.

KITS UNLIMITED

Bezoek ook
onze internet shop

www.modelplaza.nl

Geen verzendkosten
in Nederland!

**12 dagen feest voor modelbouwers.
Van 18 oktober t/m 2 november. In Model
Plaza. Het paradijs voor verzamelaars en
modelbouwers op 1.000 vierkante meter!**

Tijdens
KITS UNLIMITED
hebben wij:

Elke zaterdag van
14.00 - 16.00 uur
demonstraties
TANKSLAG met
radiografisch
bestuurde tanks

Elke zaterdag
demonstraties
modelbouw

Wekelijks een
nieuwe loterij
met veel leuke
prijzen

Veel eenmalige
heruitgaven

10% korting
op alle model-
bouwartikelen
tijdens de
actie-dagen

**NEEM UW MOOISTE
MODEL MEE EN WIN
EEN LEUKE PRIJS**

Wij exposeren uw
mooiste model in
onze beveiligde vitri-
nes! Natuurlijk met
uw naam erbij!

**OP ZATERDAG
2 NOVEMBER**

komen deskundige
keurmeesters de
modellen beoorde-
len. En prijzen toewij-
zen voor de mooiste,
de leukste, de origi-
neelste, de best
geschilderde enzo-
voorts. Meedoen is
winnen. Want ieder-
een die zijn model
laat beoordelen,
krijgt een verrassing.

**PRIJSUITREIKING:
2 NOVEMBER VANAF
16.00 UUR**

- ◆ vrij parkeren
- ◆ gratis koffie
- ◆ vijf non-stop
videoprogramma's
- ◆ gratis internet
- ◆ gratis toiletten

MODEL PLAZA

Nijverheidsweg 5-7,
Purmerend/
Industrieterrein 'De Koog'
(aan A7, afslag
Purmerend Noord)

Openingstijden:

Dinsdag t/m zaterdag
10.00 - 19.00 uur
Telefoon 0299 75 02 01
Telefax 0299 75 02 02
e-mail support@modelplaza.nl

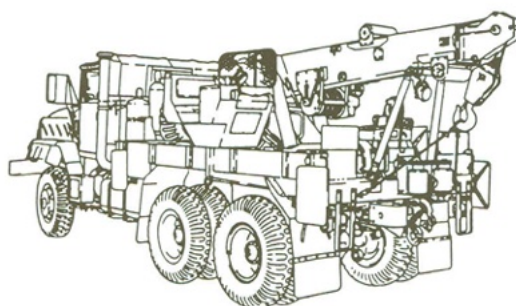
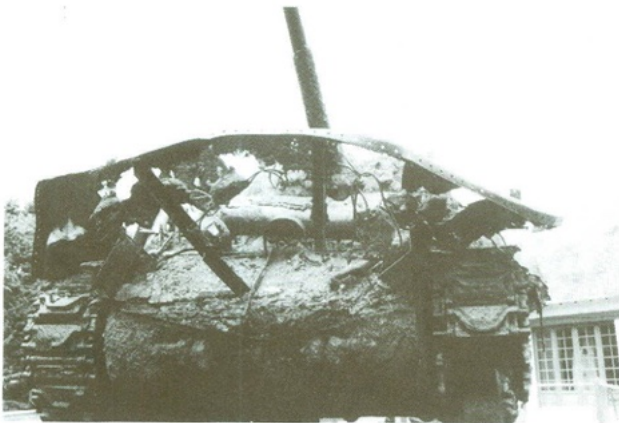

Tanks in Port-en-Bessin

Wim Oldekamp was niet dit jaar niet de enige Twenotter die naar de Normandische stranden ging. **Paul Haring** was er ook en hij maakte een serie foto's van een aantal boeiende voertuigen.

In het Normandische plaatsje **Port-en-Bessin**, vanaf het invasiestrand een paar kilometer landinwaarts, bevindt zich het zgn. wrakkenmuseum. De oprichter van dit museum is na de oorlog betrokken geweest bij het bergen van de vele wrakken in de zee voor het invasiestrand. Bij deze werkzaamheden werden alle gezonken schepen, maar bijvoorbeeld ook Sherman DD-tanks weer boven water gebracht, waarna ze werden verschroot. Door het jarenlange verblijf onder water waren de rompen gecorrodeerd en aangegroeid, waardoor ze er soms verrassend anders uitzagen. Hij heeft een aantal geborgen voertuigen en andere attributen zelf gehouden en er op een gegeven moment een museum mee ingericht. De tanks staan buiten op granieten sokkels, alle andere voorwerpen zijn in het museum tentoongesteld. Het is zeker de moeite waard het museum te bezoeken.

De foto's zijn van twee Sherman M4A1 DD tanks (let op de grote schroeven van de ene tank en de rand om het spanwiel), een Sherman dozertank en een 105 mm Priest.

Hieronder weer de tweemaandelijks lijst met gevarieerde en boeiende site's. Veel plezier ermee!

Http://homepage.tinet.ie/~benhalligan/aml90mm.htm	AML 90	VOE
Http://perso.wanadoo.fr/marsouin/dep_1961/dep_1961.html	R.I.C.M. depuis 1961	LEG
Http://afvdb.50megs.com/index.html	AFV Database	VOE
Http://hometown.aol.com/vacucastplastics/VACCatalog.html	Vac-U-Cast Plastics	HAN
Http://iquebec.iframe.com/2iemeguerre/blindes/sherman_m4m4a1m4a3caliope.htm	SHERMAN M4/M4A1/M4A3/CALIOPE	VOE
Http://kaput.ru/tanks.htm	Russische eigenbouw	VOE
Http://lindan.panzershark.com/index.html?http://lindan.panzershark.com/cmlink.html	Combat mission	VOE
Http://mailer.fsu.edu/~akirk/tanks/	Armoured Warfare prior to 1946	
Http://www.airliners.net/	Airliners	VLI
Http://www.amba.lu/pageshtml/profiles.html	Musée National d'Histoire Militaire Diekirch	MUS
Http://www.ares.cz/hobby/squadron/squadron.htm	SQUADRON/SIGNAL PUBLICATIONS	HAN
Http://www.aviationshop.co.za/revell.html	REVELL MODELS	MOD
Http://www.bunkerafrikano.it/15.html	Bunkerafrikano: WWI in Afrika	OOR
Http://www.combatmission.com/mods/germantanks.asp	combatmission	VOE
Http://www.diecastcollector.com/Military/squadarmorbooks.htm	Squadron/Signal Publications	HAN
Http://www.elleemeshop.com/model1/mezzi/revell.htm	REVELL - Mezzi Militari	MOD
Http://www.fischers-design.de/asl/asl.htm#data	Fischers-design	VOE
Http://www.hk-hobby.com.hk/newstuff.html	HK-Hobby	HAN
Http://www.ii.uj.edu.pl/~szydlows/Panzerwaffe/PzIV.html	PanzerKampfwagen IV	VOE
Http://www.jed.simonides.org/	JED is a project to provide an online Encyclopedia of Military	VOE
Http://www.jjfpub.mb.ca/	J.J. Fedorowicz Publishing	HAN
Http://www.kolumbus.fi/irmeli.seppa/pzkw4.htm	PzKpfw. IV-J	VOE
Http://www.modelarz.narod.ru/dlpage4.htm	Maly Modelarz	MOD
Http://www.nat-military-museum.lu/index-whatsnew.html	National Museum of Military History	MUS
Http://www.nkrmodels.com.au/nkrkits.htm	NKR Model Kits Price List	HAN
Http://www.nwha.org/news_2Q2001/news_page7.html	Rommel in 1940	OOR
Http://www.panzer.punkt.pl/niem.htm	Panzer-Punkt	VOE
Http://www.panzerzuge.com/	Panzerzuge	VOE
Http://www.photosammler.de/haupt.htm	Photosammler Hauptübersicht	VOE
Http://www.rellitechnology.com/tanks/	RELLI TECHNOLOGY	VOE
Http://www.republika.pl/lm2bis/	Jakub-Page	MOD
Http://www.rickjoshua.co.uk/wittmann/wittmann.asp	Panzer Ace - Wittmann	OOR
Http://www.skalman.nu/waffen-ss/pansar.htm	Panserfordon	VOE
Http://www.suddenstrike.de/english/archiv.html	Sudden Strike, 3D	VOE
Http://www.tigermodels.com/	Tiger Models	HAN
Http://www.wargamesdirectory.com/default.asp	Wargames Directory	VOE
Http://www.wwiitech.net/main/germany/vehicles/pzkw6/	WWII-Tech	VOE

Wil je de complete lijst ontvangen? Stuur een e-mailtje naar:

Bert van der Velden

Had eerst maar op internet gekeken.

JAGDPANZER RAKETE JAGUAR 1

Na een ontwikkelingsfase van meer dan 10 jaar werden in november 1978 de eerste Duitse **JAGUAR 1** tankjagers, bewapend met het Frans-Duitse antitankraketsysteem **HOT**, aan de troepen ter beschikking gesteld. Het nieuwe wapensysteem was de opvolger van de Raketenjagdpanzer 2, bewapend met de Franse SS-11 antitankraket van de eerste generatie.

West-Duitsland begon in 1961 met de productie van de eerste met raketten bewapende tankjager ter wereld. Na twee jaar van ontwikkeling werden 95 **Raketenjagdpanzer's 1** gebouwd, waarvoor men het onderstel van het Hotchkiss infanterietransportvoertuig HS-30 gebruikte. De bewapening bestond uit een dubbele lanceerinstallatie voor de Franse SS-11 antitankraket. Beide installaties hadden een trommelmagazijn, met daarin 5 raketten. De SS-11 raket had een effectief bereik van 500 tot 3000 meter.

De ontwikkeling van de **Raketenjagdpanzer 2 (Jagdpanzer Rakete)** begon in het begin van de jaren zestig. Het eerste prototype dat werd afgeleverd was de RU-234 van Hanomag, de tweede serie prototypes werd tussen 1963 en 1967 afgeleverd door Hanomag (RU-341, 342 en 343) en Henschel (RU-344, 345 en 346). De productie van 316 voertuigen voor de Bundeswehr (sommige bronnen noemen 370 voertuigen) begon eind

1967 en werd uitgevoerd door Rhein Stahl-Hanomag en Henschel.

De romp was bijna geheel dezelfde als die van de Jagdpanzer Kanone. De bewapening bestond uit twee lanceerinstallaties voor de Franse SS-11 antitankraket, met elk zeven raketten in een automatische laadinstallatie. De rechter installatie had een breedterichting van 0 tot 90 graden en de linker van 270 tot 360 graden. Beide installaties hadden een elevatie van 0 tot 20 graden. Rechts voor in de boegplaat was een 7,62 mm mitrailleur gemonteerd, met een breedterichting van 15 graden links en rechts en een elevatie van -8 tot +15 graden. Een tweede 7,62 mm mitrailleur kon worden geplaatst op het dak van het voertuig. De munitievoorraad bedroeg 14 raketten en 3200 mitrailleurpatronen. Op het achterdek waren 8 rookbuswerpers geplaatst.

Tussen 1978 en 1982 is van deze voertuigen de pantsering verbeterd en de bewapening vervangen door de nieuw ontwikkelde Frans-Duitse **HOT** antitankraket, waarvoor in plaats van twee één lanceerinrichting werd geplaatst. De munitievoorraad bedroeg 20 raketten. De eerste verbeterde voertuigen werden in november 1978 aan het leger afgeleverd. De ombouw werd uitgevoerd door het bedrijf Thyssen-Henschel in Kassel.

In 1964 tekenden Frankrijk en West-Duitsland een overeenkomst voor de ontwikkeling van een lange afstands

antitankraketsysteem voor gebruik in gevechtsvoertuigen zowel als in helicopters. Dit systeem (HOT - Haut subsonique, Optiquement téléguidé, tiré d'un Tube) vormde de bewapening van de derde uitvoering van de Raketenjagdpanzer, aangeduid onder de naam **Jaguar 1**. Vanaf 1992 is de verbeterde HOT2 beschikbaar, die een zgn. tandemgevechtsskop heeft. De eerste kop rekent af met het reactief pantser, waarna de normale gevechtsskop de hoofdpantsering voor zijn rekening neemt.

De vierde uitvoering, de **Jaguar 2**, bestaat ook al een aantal jaren. Het is de in de jaren 1983 - 1985 tot Raketenjagdpanzer omgebouwde Kanonen Jagdpanzer, bewapend met het TOW antitankraketsysteem. Het aantal omgebouwde voertuigen bedraagt 162.

Algemene beschrijving van de Jaguar 1

De HOT ombouwset bestaat uit de geleidingsperiscope HLPB 04 en de lanceerinstallatie K3S, ontwikkeld door MBB (Messerschmitt-Bölkow-Blohm GmbH). Uiterlijk lijkt de Jaguar 1 sterk op de vroegere RakJPz 2, binnen in het voertuig zijn enkele veranderingen aangebracht. De bestuurderspositie links voor is geheel identiek. Rechts voor zit de radio-operator/lader, met tussen hen in de positie van de schutter en de periscope. De eerste twee prototypes hadden twee lanceerinstallaties, de productievoertuigen hebben er maar een, achter de bestuurdersplaats. De cupola van de commandant zit aan de rechterkant, met daarachter zijn periscope.

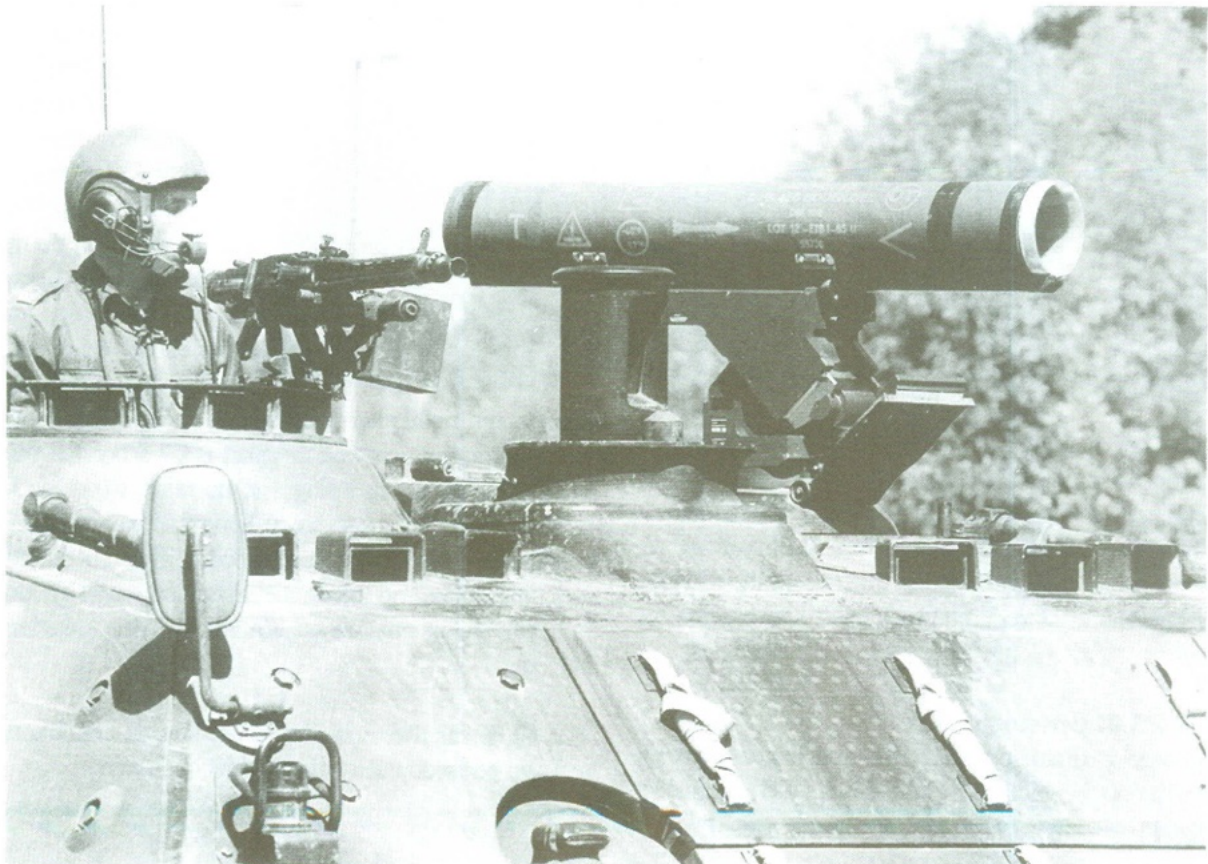
Behalve met de HOT raketten is de Jaguar 1 bewapend met een 7,62 mm MG-3 boegmitrailleur, terwijl op de ring rond de cupola een tweede mitrailleur geplaatst kan worden voor luchtafweer en nabijverdediging.

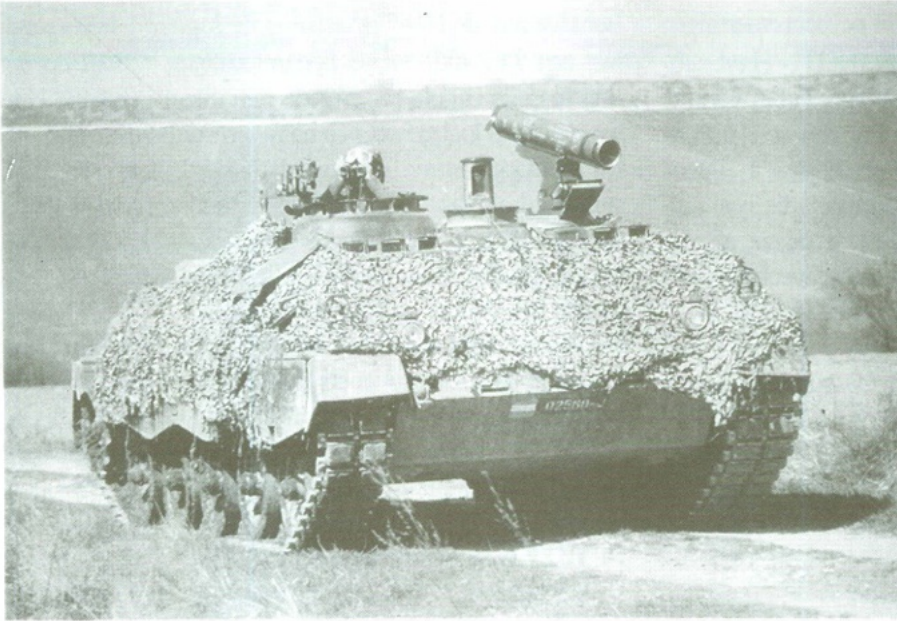
De richtapparatuur is gemoderniseerd naar dezelfde standaard als die van de JPK-Neu tankjager zoals geleverd aan België. De motor is hetzelfde gebleven, te weten de Daimler-Benz DB-837 dieselmotor met een vermogen van 500 pk.

De voorste helft van de romp heeft extra pantsering gekregen in de vorm van pantserplaten die op verende rubber blokken zijn gemonteerd. De bescherming tegen HEAT-projectielen en het vuur van zware machinegeweren is hierdoor aanzienlijk verbeterd.

De HOT K3S lanceerinstallatie.

Deze staat links voor in/op het voertuig en wordt afgedekt door een groot toegangsluik. Hierin is een kleiner luik aangebracht dat wordt gebruikt wanneer een raket in lanceerpositie wordt gebracht. Het gedeelte waarin de installatie is geplaatst is geheel gasdicht afgesloten van de rest van het voertuig, waardoor ook in een NBC-besmette omgeving kan worden opgetreden. In het midden van de lanceereenheid bevindt zich het roterende magazijn met daarin acht raketten in een verticale positie. Via een deur in de zijwand van het compartiment kan het magazijn van binnenuit worden herladen. De munitievoorraad bedraagt 20 raketten, inclusief de acht in het magazijn. Het laden van de raketten gebeurt hydraulisch

*Foto's hierboven en vorige pagina's: een Jaguar 1 van het Oostenrijkse leger (HSV Info 2 en 3/2001).
Foto hieronder: een Jaguar 2 van het Duitse leger, bewapend met het TOW antitankraketstelsel.*

via een beweegbare rail. Alle bedieningsinstrumenten, zoals de hydraulische pomp, de aandrijfmotor van het magazijn en de bediening van het luik bevinden zich in de lanceerinstallatie. Deze kan in een keer worden verwijderd en vervangen door een nieuwe eenheid, waardoor onderhoud of reparatie makkelijk kan worden uitgevoerd.

De HLPB 04 periscoop

De periscoop draait op een teflon kogellager. Bovenop de periscoop bevindt zich de richtkop met daarin een verticaal beweegbare spiegel. Een aparte sensor regis-

treert het infrarode richtsignaal en stuurt de correctiecommando's naar de geleidingselectronica, waar ze worden omgezet in correctieopdrachten aan de raket terwijl die onderweg is naar zijn doel.

De bedieningsdoos en de tandwielhuis vormen het onderste deel van de periscoop. De bedieningsdoos bevat de handmatige richtmiddelen. Aan beide zijanten zitten twee hendels. De hendels links zijn voor de verticale stuurcorrecties van de raket en rechts voor de horizontale.

Vóór de bedieningsdoos zit de tandwielhuis met de bedieningselementen om alle onderdelen van het wapensysteem te activeren en de controlelampen die de go/no-go condities aangeven.

Het doel aanvallen

Door middel van een sleutel activeert de schutter de geleidingsperiscoop. Via zijn kijker met 4 x vergroting observeert hij het terrein. Zodra hij een doel signaleert schakelt hij over naar 12 x vergroting en brengt hij een raket in lanceerpositie. Als alles gereed is voor actie krijgt hij in zijn optiek het signaal 'Feuer frei' en vuurt hij de raket af. Deze zit na ongeveer 75 meter op de juiste koers en het enige dat de schutter dan nog moet

doen is zijn richtkijker goed op het doel gericht houden. De maximum vlucht van de raket is 17 seconden (4000 meter). Direct na de inslag van de raket wordt de lanceerbuis weer vrij gegeven en herladen, waarna de volgende raket gereed is om te worden afgevuurd. Indien niet voortdurend op maximale afstanden wordt gevuurd, is het mogelijk om binnen een minuut drie raketten te lanceren.

Terwijl de schutter zijn doel volgt, kan de commandant met zijn periscoop een volgend doel opsporen.

Operationele toepassing

De Jaguar 1 en 2 worden in het Duitse leger gebruikt door de onafhankelijke tankjagercompagnieën van de pantser- en pantsergrenadierbrigades. Vooral bij inzet in defensieve acties betekent de Jaguar vanwege zijn grotere vuurbereik een aanzienlijke versterking van de vuurkracht van de gevechtstanks en de infanteriegevechtsvoertuigen. Zowel gevechtstanks als de pantsergrenadiers met hun Milan antitankwapens opereren meestal op afstanden tussen 1000 en 2000 meter, terwijl het HOT en het TOW systeem doelen onder vuur kunnen nemen op afstanden tot 4000 meter, met een trefkans van ongeveer 90%

Bij offensieve acties volgt de Jaguar de aanvallende strijdmacht op korte afstand, waarbij hij ook dan doelen kan uitschakelen die zich nog buiten het bereik van de gevechtstanks bevinden.

In 1997 ontving de Oostenrijkse Bundesheer 90 Jaguar 1 voertuigen uit de voorraden van de Duitse Bundeswehr, waarmee de pantserbestrijdingsmiddelen van het Oostenrijkse leger aanzienlijk werden versterkt en gemoderniseerd.

Technische gegevens Jaguar 1:

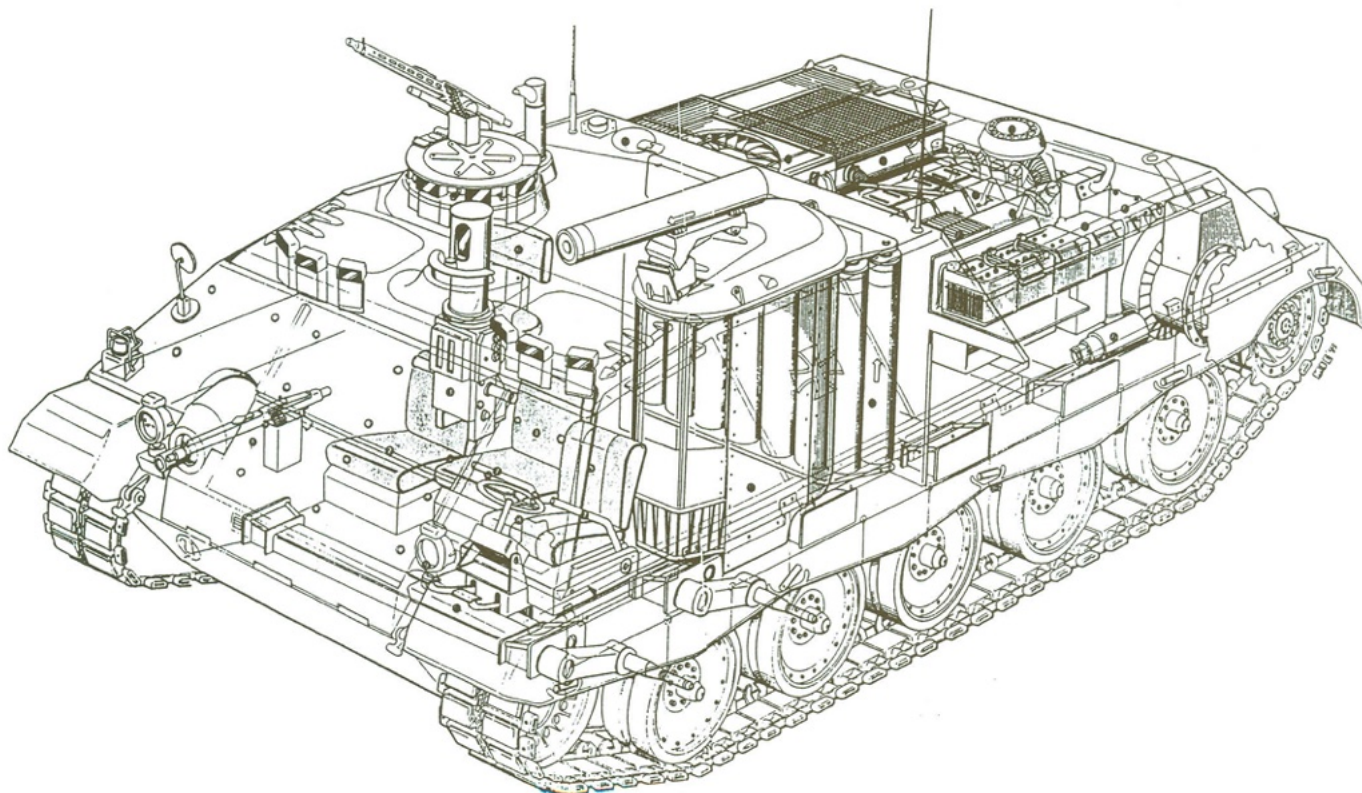
Afmetingen:

lengte	6,61 m
breedte	3,12 m
hoogte	2,4 m

idem, met raket in positie	2,545 m
bodemvrijheid	0,45 m
Gevechtsgewicht	28 ton
Mobiliteit	
motor	Daimler-Benz DB-837, 8 cil. dieselmotor, 500 pk
max. snelheid op de weg	70 km/uur
actieradius	400 km
overschrijdingsvermogen	2,00 m
opstapvermogen	0,75 m
klimvermogen	60 %
waadvermogen	1,4 m (onvoorbereid)
Bewapening	1 HOT lanceerinstallatie 2 MG-3 7,62 mm mitrailleurs 8 rookbuswerpers

Bronnen:

- Jagdpanzer Kanone & Raketen, Christopher W. Foss; Military Modelling juni 1973
- Die Rad- und Kettenfahrzeuge der Bundeswehr, 1956 bis heute, Karl Anweiler/Rainer Blank
- Die gepanzerten Truppen des Osterreichischen Bundesheeres, Peter Blume; Fahrzeug Profile nr. 15
- The Jaguar goes into service; Ground Defence International, jan. 1980
- Jagdpanzer Jaguar 1 und Jaguar 2, Jurgen Kronjäger; WehrTechnik 1/83
- Jagdpanzer Jaguar 1, Erwin Söllner; HSV Modellbau Info 1/97

TMB Postorder Bookshop

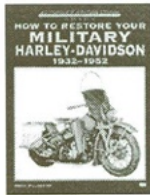
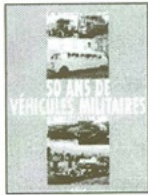
Bezoek onze website www.tmbbooks.be ! U vindt er duizenden boeken over alles wat rijdt en vliegt. Of vraag gratis toezending van onze folders truckboeken / militaire boeken / luchtvaartboeken.

Deutsche Militärfahrzeuge - seit 1945 (Bundeswehr und NVA). 624 blz, 24 x 17 cm, ca. 900 foto's, D. Ref: 4MILDEUT
Prijs: 48.95 euro

50 Ans de véhicules militaires en France
Deel 1: 192 blz, 31 x 23.5 cm, 350 z/w- en 60 kleurenfoto's, F. Ref: 4MILF1
Prijs: 51.75 euro
Deel 2: 192 blz, 31 x 23.5 cm, 450 z/w- en 50 kleurenfoto's, F. Ref: 4MILF2
Prijs: 51.75 euro
Voordeelaanbieding: MILF1+2 tijdelijk samen voor: 96.75 euro

How to Restore your Military Harley-Davidson. Met type-overzicht. 192 blz, 26,7 x 21 cm, 250 foto's, E Ref: 4HDMIL
Prijs: 48.99 euro

Eisenbahn-Geschütze der Welt. Alles over spoorgeschut. 240 blz, 26.5 x 23 cm, 130 foto's, D Ref: 4EISGWELT
Prijs: 33.95 euro

Die schweren Geschütze der Welt. Alles over geschut van 200 mm en meer. 300 blz, 26.5 x 23 cm, 220 foto's, D. Ref: 4SGWELT
Prijs: 33.95 euro

Deutsche Eisenbahn-Geschütze. Enkele Duitse railkanons konden 200 km schieten! 184 blz, 355 foto's, D Ref: 4EGDEUT
Prijs: 23.95 euro

Die Landstreitkräfte der NVA. Alles over het Oost-Duitse leger. Veel voertuigfoto's. 192 blz, 27 x 24 cm, D Ref: 4NVA
Prijs: 32.95 euro

Boek van de maand: Der Panzerkampfwagen 35 (t)

De Panzerkampfwagen 35(t) was geen Duitse ontwikkeling, maar een product van de Tsjechische Skoda-fabriek te Pilsen. Hele Wehrmacht eenheden reden met buitgemaakte exemplaren, o.a. bij de invasie van Polen, Frankrijk en de Sovjetunie. Dit prachtige boek behandelt niet alleen de ontwikkeling en fabricage van Pz Kpfw 35 (t). Ook afgeleide varianten, zoals de Panzerbefehlswagen 35 (t), Mörserzugmittel 35 (t) en de Roemeense TACAM R-2, worden niet vergeten. Dit unieke boek bevat vele, nooit eerder gepubliceerde actiefoto's. Ook serienummers, talrijke detailopnamen, maatschetsen en full-colour kleurenschema's.

Der Pz Kpfw 35 (t). Alles over deze beroemde tank, met een schat aan informatie voor modelbouwers.

220 blz, 29.5 x 21 cm, 380 z/w- en 60 kleurenfoto's, tekst in het Duits en Engels
Ref: 4PZK35
Prijs: 43.95 euro

Bestellen is eenvoudig!

Maak het bedrag met vermelding van de bestelcode over op Rabobank Zundert 1605.02.047 t.n.v. **Johan van Loon te Rumst.** Vermeldt bij elektronisch bankieren a.u.b. ook uw postcode + huisnummer. U ontvangt de bestelde boeken zo snel mogelijk per post, in een zeer stevige verpakking.

Prijzen geldig in Nederland en België, incl. BTW, porto en een stevige, beschermende verpakking. Op alle boeken omruilgarantie bij fabricagefouten. Levertijd 2-3 weken. Wijzigingen voorbehouden.

TMB Postorder Bookshop, Van der Taelenstraat 40 A, B-2840 Rumst, 0032-3-288.96.40, www.tmbbooks.be

AEC Pantserwagen

In 1940 maakten de ontwikkelingen aan het front in Libië en Egypte duidelijk dat de Britten niet over voldoende pantserwagens beschikten. De Rolls Royce pantserwagens uit de jaren twintig hadden wel een bepaalde allure, maar misten toch de voor deze tijd vereiste kwaliteiten op het gebied van snelheid, pantsering en bewapening.

Een privé initiatief.

Toen de rapporten hierover binnenkwamen, kwam de hoofdontwerper van de *Associated Equipment Company Ltd*, tevens lid van het Tank Design Committee van het Ministerie van Bevoorrading, tot de conclusie dat de oplossing hiervoor lag in de ontwikkeling en productie van een snel en zwaar bewapend 'wielgevechtsvoertuig'. En hoewel zijn ideeën weinig indruk maakten op het T.D.C., wekten ze wel de belangstelling van de hoogste bestuurder van AEC en er werd een prototype gemaakt.

Van officiële zijde bleef het echter stil, totdat dit voertuig begin 1941, in opvallende kleuren beschilderd, meedeed aan de Horse Guards Parade. Het trok de aandacht van de Prime Minister Winston Churchill, met als resultaat dat er in juni 1941 een eerste opdracht binnenkwam.

Technische beschrijving.

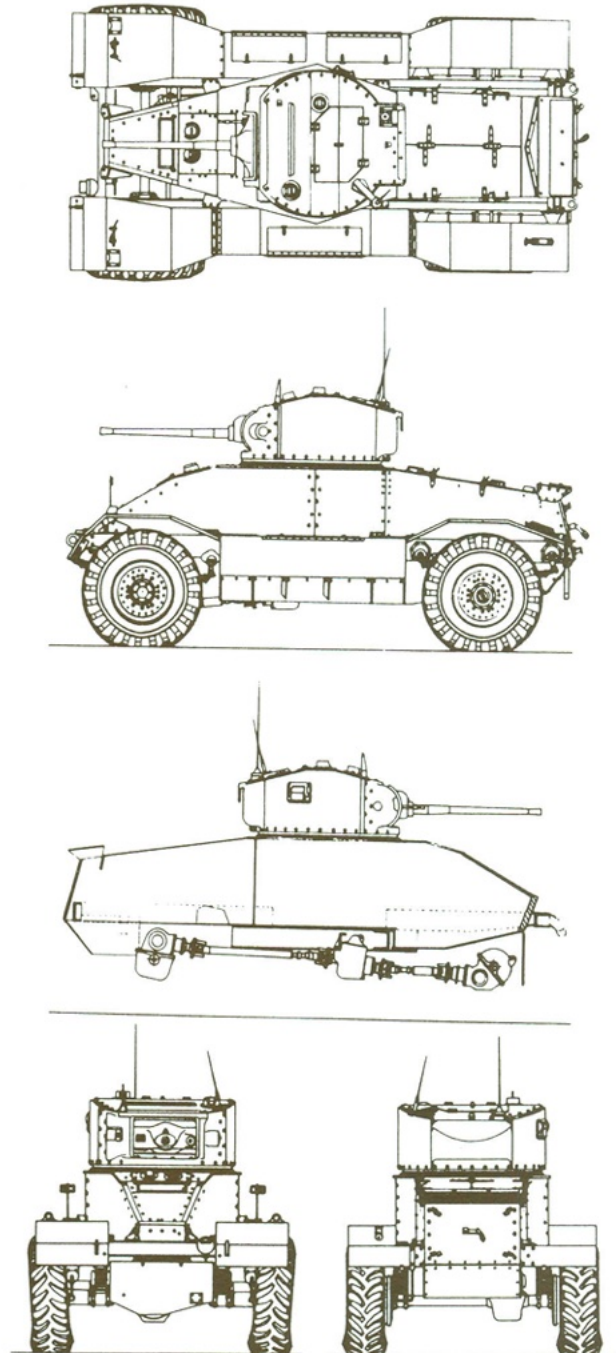
Het basisconcept van de Armoured Car AEC Mk.I bestond uit een combinatie van een Vickers Armstrong tankkoepel (dezelfde die ook op de Valentine Mk.I werd toegepast) met een romp en een chassis dat zoveel mogelijk componenten bevatte van de AEC Matador artillerietrekker.

Het was een vierwiel-aangedreven voertuig. Onder normale omstandigheden werden alleen de voorwielen aangedreven, bij terreinrijden konden ook de achterwielaandrijving worden ingeschakeld. Dit gebeurde via een hulpversnellingsbak in het midden van het chassis, van waar een aparte as en een differentieel de wielen aandreven. Anders dan bij de Daimler pantserwagen was er geen speciale stuurvoorziening voor het achteruitrijden.

De motor was dezelfde 6 cilinder, 7,58 liter dieselmotor die ook in de Matador artillerietrekker werd gebruikt, hoewel het vermogen was opgevoerd tot 105 pk bij 2000 toeren/minuut (de motor van de Matador leverde 95 pk bij 1800 toeren/minuut). De AEC was hiermee de eerste Britse pantserwagen met dieselaandrijving.

De motor stond rechts in de motorruimte. Hij was zodanig schuin naar beneden geplaatst dat de overbrenging naar de vooras in een rechte lijn liep. Hierdoor bleef het silhouet van het voertuig lager en ook werd zoveel ruimte bespaard dat er in de linker helft van de motorruimte plaats was voor een brandstoftank met een inhoud van 33 gallon.

Als het koud was werd de motor gestart met behulp

ARMOURED CAR, A.E.C. Mark 1.

van een capsule met ether. Deze was in een metalen houder gemonteerd aan de achterwand van het gevechtscompartiment en werd bediend door de commandant. Door, op hetzelfde moment dat de bestuur-

der de startknop indrukte, een hendel over te halen werd de ether in de carburateur geïnjecteerd, waar hij tot ontbranding kwam en de motor aan het lopen bracht.

De indeling van het voertuig

De bemanning bestond uit de commandant en de schutter in de toren en de bestuurder, die voorin de romp zat. De toegang tot de bestuurdersruimte ging via een luik in het bovenkant van de romp. Onder normale omstandigheden stond dit open en had de bestuurder zijn stoel in hoge positie vastgezet. Onder operationele omstandigheden had hij het luik dicht en had hij twee episcopen voor het zicht naar buiten. De commandant en de bestuurder zaten rechts en links in het gevechtscompartiment.

Achterin het gevechtscompartiment zaten de luchtfilters, de door de motor aangedreven ventilator en andere voorzieningen.

Het voertuig van de tekening geeft een voorproductie Mk.I, die slechts een pistoolpoort in de zijwand van de toren had. De productie Mk.I had er aan ieder kant een, waarbij die aan de linkerkant 90 graden kon worden gedraaid. Een stalen reflector aan de binnenkant fungeerde dan bij geopende stand als achteruitkijkspiegel. Andere verschillen in de productievoertuigen waren aanvullende bescherming op de hoeken van het gevechtscompartiment, een iets andere mantel voor het Besa machinegeweer en stofkappen op de periscopen.

Het voertuig zag er niet mooi uit. De grote wielen zaten ver buiten de romp en de spatborden waren door middel van voorraadvakken met elkaar verbonden. De pantsering was ballistisch slecht gevormd. De zijkanten en de achterkant waren volkomen verticaal, alleen de voorkant liep schuin omhoog.

De AEC Mk.I tijdens de eerste beproevingen. De romp heeft al voor een groot deel zijn definitieve vorm, de spatborden zijn nog 'in wording'. Boven de achterwielen ontbreken ze geheel. (foto: Bovington Tank Museum).

De bewapening

Het eerste type, de Mk.I, had dezelfde koepel als de Valentine infanterietank, eveneens met een 2-ponder (40 mm) kanon en een secundaire bewapening, bestaande uit een coaxiaal 7,92 mm Besa machinegeweer en een 2 inch rookgranaatwerper.

Het kanon werd in elevatie gericht met behulp van een schoudersteun. Dit was een soort met leer bekleed hoefijzer dat aan het affuit was bevestigd. De schutter schoof zijn schouder in de steun en kon dan met eenvoudige bewegingen het kanon richten. Op het moment van afvuren werd de stand van het kanon geblokkeerd.

De toren had een elektrisch aandrijving met variabele snelheid. Voor noodgevallen was er ook een handaandrijving beschikbaar. Beiden werden bediend door de schutter.

Het eerste contract omvatte de bouw van 120 Mk.I voertuigen, waarvan er volgens sommige bronnen 119 zijn afgeleverd. Het Middle East Mechanisation Experimental Department maakte enkele aanpassingen op basis van de Mk.I. Een kreeg een 6-ponder als hoofdbewapening en twee werden zodanig aangepast dat ze een roller voor zich uit konden duwen waarmee mijnenvelden werden opgespoord, die dan vervolgens door Matilda of Grant Scorpions werden geruimd.

Technische gegevens Mk.I

Bemanning:	3 personen
Gewicht, gevechtsklaar:	11 ton
Bewapening:	-1- 2-ponder kanon (40 mm) -1- 7,92 mm Besa machinegeweer -1- .303" Bren Mk.I met Lakeman luchtaffuit -1- 2" rookgranaatwerper
Lengte:	5,18 mtr
Breedte:	2,74 mtr
Hoogte:	2,55 mtr
Motor:	AEC diesel, 6 cilinders, 7,58 liter, 105 pk
Topsnelheid:	58 km/uur
Actieradius:	400 km.

De tweede en derde uitvoering.

Bij de evaluatie van de Mk.I bleek dat de troepen met name het 2-ponder kanon te licht vonden en een zwaardere bewapening wensten. Wel was men tevreden over de bescherming die het voertuig bood.

Bij de tweede versie werd ook de voorkant van het voertuig aangepast, want deze verliep bij de Mk.I te abrupt en was daardoor te kwetsbaar.

Bij de Mk.II was de gehele voorkant schuin uitgevoerd, waardoor de bescherming aanzienlijk verbeterde. De belangrijkste aanpassing betrof echter de toren. Deze was veel groter en bood daardoor niet alleen ruimte aan een krachtiger kanon, maar ook aan het vierde bemanningslid. De aandrijving van de toren gebeurde elektrisch.

Het nieuwe kanon was het 6-ponder (57 mm) anti-tankkanon, met hetzij een korte (L/45) dan wel een lange (L/52,1) loop.

Deze foto van een AEC Mk. I is gemaakt tijdens het defilé door Aleppo nadat dit door Britse troepen was veroverd op de strijdkrachten van Vichy-Frankrijk. Hij toont het schuin oplopende bovenpantser en de nagenoeg verticale boeg van het voertuig.

Op enige afstand volgt een Marmon-Herrington pantserwagen.

Het totale gewicht van het voertuig was aanzienlijk toegenomen en dus was er ook een zwaardere motor geïnstalleerd, namelijk de A197 6 cilinder, 9,6 liter dieselmotor, die een vermogen had van 158 pk bij 2000 toeren/minuut.

Op basis van de Mk.II werd ook een luchtafweervariant ontwikkeld, welke bewapend was met twee 20 mm kanonnen in dubbelopstelling. Deze waren geplaatst in de toren welke ook werd gebruikt op de Crusader luchtafweertank. Deze variant is echter niet in serieproductie genomen.

Omdat het 6-ponder kanon niet voldoende opgewassen was tegen de nieuwste Duitse tanks, zocht men naar een geschikte vervanger. Deze werd gevonden in de vorm van de Britse versie van het Amerikaanse M3 75 mm tankkanon. Dit werd gemonteerd in een enigszins aangepaste toren. Deze versie werd aangeduid als de Mk.III. Hiermee had de AEC pantserwagen voldoende vuurkracht en in deze vorm werd hij tot het einde van de oorlog gebruikt.

Technische gegevens Mk.II en Mk.III

Bemanning:	4 personen
Gewicht, gevechtsklaar:	12,7 ton
Bewapening	
Mk.I:	-1- 6-ponder kanon (57 mm) -1- 7,92 mm Besa machinegeweer -1- .303" Bren Mk.I met Lakeman luchtafweeraffuit
Mk.II:	-1- 2" rookgranaatwerper -1- 75 mm kanon -1- 7,92 mm Besa machinegeweer

- 1- .303" Bren Mk.I met Lakeman luchtafweeraffuit
- 1- 2" rookgranaatwerper

Lengte	
Mk.II:	5,43 mtr
Mk.III:	5,61 mtr
Breedte:	2,70 mtr
Hoogte:	2,69 mtr
Motor:	AEC diesel, 6 cilinders, 9,65 liter, 158 pk
Topsnelheid:	66 km/uur
Actieradius:	400 km.

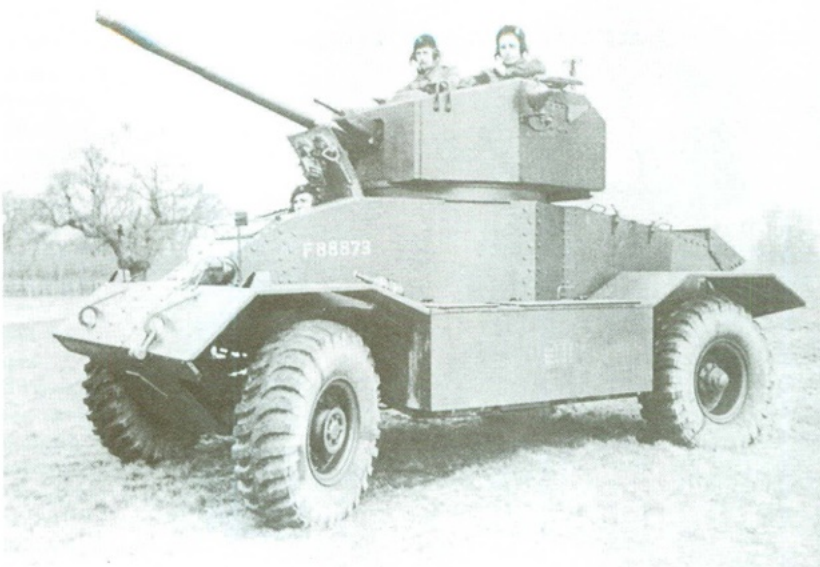
De operationele loopbaan.

Over het juiste aantal gebouwde voertuigen spreken de bronnen elkaar tegen. Sommige noemen er 629, maar er zijn er slechts 624 in de contracten terug te vinden, te weten vier prototypes, 120 Mk.I's (waarvan 119 afgeleverd), 300 Mk.II's en 200 Mk.III's. :

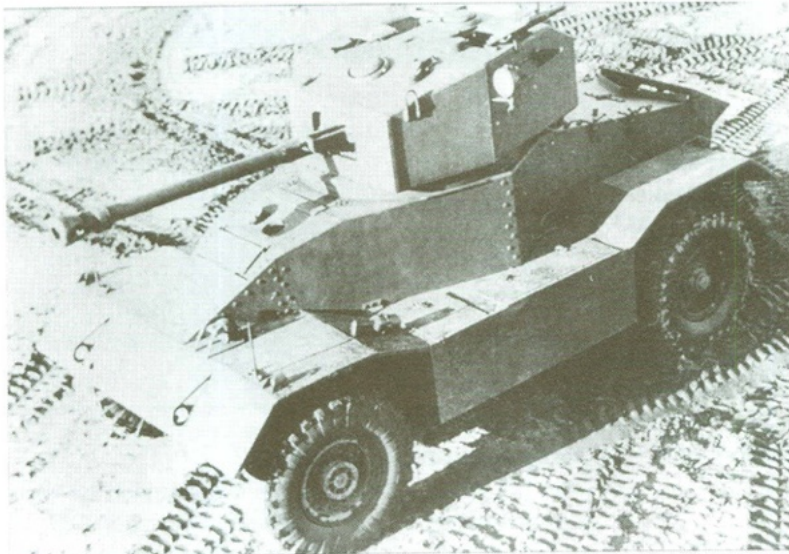
contract	d.d.	aantal + type
T.2265	11-06-1941	120 Mk.I's (119 afgeleverd)
T.2600	5/12-07-1941	4 prototypes
TM.11624	14-02-1942	500 (300 Mk.II's en 200 Mk.III.)

Vreemd is het feit dat het contract voor de prototypes van latere datum is dan dat voor de eerste serieproductie. Ook het feit dat er tegelijkertijd opdracht werd gegeven voor de Mk. II en de Mk. III wekt bevreemding.

Bijna allemaal zijn ze in het Middellandse-Zeegebied gebruikt: eerst in Egypte en Libië, daarna in Tunesië en ten slotte op Sicilië en in Italië. Na te hebben deelgenomen aan de uitschakeling van de Franse strijdkrachten in het Midden-Oosten, waren AEC pantserwagens

Deze foto toont heel duidelijk de verschillen tussen de Mk.I en de Mk.II: de toren is aanzienlijk vergroot, waardoor er ruimte ontstond voor een 6-ponder kanon en een derde bemanningslid. Voorts is het verticale boegpantser vervangen door een nieuwe pantsering in V-vorm.

Een AEC Mk.III tijdens de beproevingen. Het 75 mm kanon, duidelijk herkenbaar aan de mondingsrem, is aanzienlijk groter dan de 6-ponder. Verder zijn er nauwelijks verschillen met de Mk.II (Beide foto's: Bovington Tank Museum).

aanwezig bij de Britse intocht in Aleppo en de bezetting van Syrië (1941). Ze vormden de uitrusting van de King's Dragoon Guards en het 2nd Household Cavalry Regiment.

Dankzij het 75 mm kanon werd hij in Italië ingezet voor het verlenen van vuursteun aan regimenten die met lichte tanks waren uitgerust. Ondanks zijn succes aan het Italiaanse front is hij maar weinig in Noordwest Europa gebruikt. Daar werd zijn rol vaak vervuld door de Amerikaanse Staghound Mk.II of Mk.III pantserwagens.

In 1944 zijn in de 'Table of Organisation' van de pantserwagenregimenten twee AEC pantserwagens toege-

kend aan de 'zware pelotons' (Heavy Troop) van elk van de vier eskadrons. In totaal dus acht voertuigen per regiment.

Toen de Mk.III operationeel werd, werd de Mk.II uit de frontdienst teruggetrokken. Een aantal daarvan is geleverd aan de Joegoslavische partizanen onder leiding van Tito. Eind jaren zeventig werden in Libanon pantservoertuigen aangetroffen, bestaande uit de romp van de Amerikaanse Staghound, voorzien van de toren van de AEC Mk.III.

AEC pantserwagens in het Belgische leger.

Een ander land dat ze zowel tijdens als na de oorlog heeft gebruikt is België, dat er zijn verkenningsregimenten mee had uitgerust. In november 1944 werd in Leuven het '1st Belgian Armoured Car Squadron' omgevormd tot het '1e Pantserwagenregiment'. Dit was mogelijk geworden door de toetreding van voldoende nieuwe oorlogsvrijwilligers. Het materiaal van het regiment bestond uit Amerikaanse Staghounds en enkele AEC pantserwagens.

Na de oorlog is België als het enige land dat de Mk.II en III operationeel is blijven gebruiken. Doordat ze veel componenten gebruikten van de Matador artillerietrekker, werden ze in België ten onrechte aangeduid als Matador pantserwagens.

In februari 1946 wordt het 1e Pantserwagenregiment ondergebracht bij het 1e Belgische Legerkorps en neemt het de naam en de tradities over van

het 1e Regiment Gidsen. De organisatie wordt dan een hoofdkwartierseskadron en vier eskadrons pantserwagens. Elk daarvan telt vijf pelotons pantserwagens, een 'zwaar peloton' met AEC 'Matadors' en een ondersteuningspeloton.

In dezelfde periode worden de pantserwagens AEC Mk.II opgenomen in de verkenningsregimenten, te weten het 1e Regiment Lansiers en het 1e Regiment Jagers te Paard, die verbonden zijn aan resp. de 1e en 2e Infanteriedivisie. Gelegerd in de Chartreusekazerne in Luik, hebben deze eenheden een andere organisatie dan het 1e Gidsen. Zij bestaan uit een hoofdkwartierseskadron en drie verkenningseskadrons. Elk daarvan heeft drie pelotons verkenners en een aanvalspeloton. De verkennerspelotons zijn als volgt georganiseerd:

- een AEC Matador pantserwagen voor de pelotonscommandant;
- twee secties verkenners, met elk een Humber

Scout Car en een Matador pantserwagen;
 een aanvalssectie met een Universal Carrier voor de sectiecommandant en zes carriers voor de rest van de sectie;
 een of twee motorfietsen.

Alles bij elkaar dus twaalf pantservoertuigen, waarvan drie pantserwagens, twee Scout Cars en zeven rupscarriers.

Het aanvalspeloton werd vervoerd in vijf C15TA gepantserde vrachtwagens. Een zesde was bestemd voor de commandant en een zevende voor de bergings-/transportsectie.

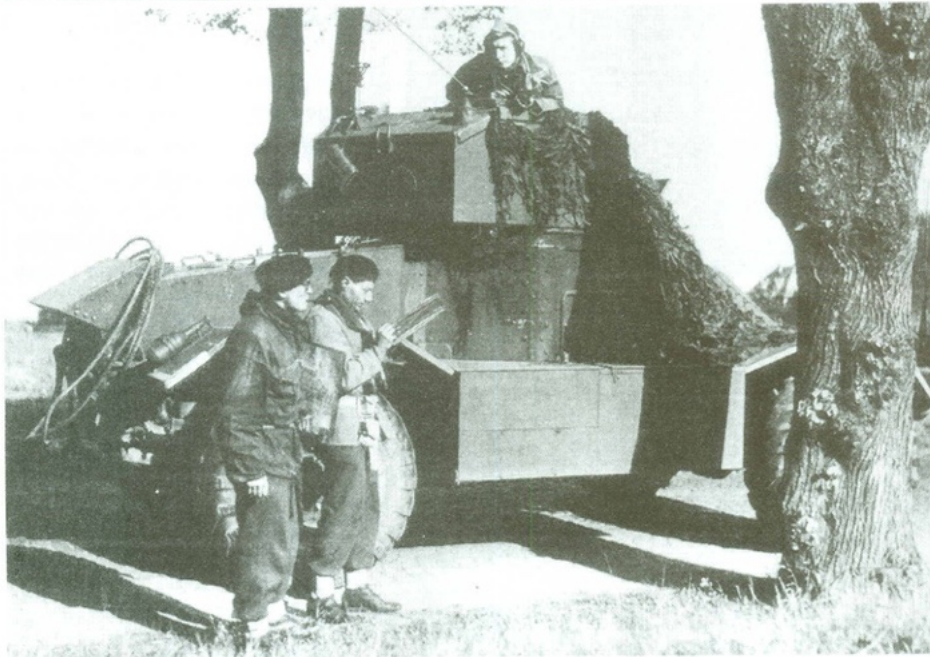

Foto boven: twee AEC's van het 1e Pantserwagenregiment in 1944-'45.

Foto midden: een AEC Mk.III tijdens een oefening, na de oorlog.

Foto onder: een AEC Mk.II van het 1e Lanciers.

(Foto's: Vehicules Militaires)

Op regimentsniveau waren dat dus 27 AEC Matador pantserwagens, 18 Humber Scout Cars, 63 Universal Carriers en 31 gepantserde C15TA voertuigen.

Uit deze gegevens valt dus min of meer af te leiden hoeveel AEC's België heeft ontvangen: 1e Gidsen: 4x3=12; 1e Lanciers: 3x9=27; 1e Jagers te Paard: 3x9=27, hetgeen een totaal maakt van 66 stuks.

Daarbij moeten nog enkele voertuigen worden geteld die in gebruik waren als instructievoertuig, zodat het Belgische leger tussen 1946 en 1950 over in totaal ongeveer 70 AEC's heeft beschikt.

AEC Mk.II du 1er Lanciers.

In september 1947 gaan de drie genoemde regimenten over op een vredesorganisatie, waarbij ze elk een eskadron kwijtraken.

DE LANCIER MODELBOUW

SPECIALISTEN IN MILITAIRE
MODELLEN, FIGUREN EN
BOEKEN

Herenstraat 74
2802 KJ Gouda
Nederland

Tel: (0)182-528185
Fax: (0)182-584290
E-mail: delancier@zonnet.nl

TAMIYA

Tamiya heeft de M-26 Pershing uitgebracht in 1/35. In november komt Tamiya uit met de **Marder III Ausf. M**. Wij hebben hier al fors op ingekocht, laat even weten of u interesse heeft in dit model!

ABER ETCHINGS

Van Aber hebben wij de etchings binnen van de SdKfz 11, het model van AFV-Club, magazines and boxes, een prachtige set voor de 20mm Flak 30 en 38. Ook van Aber een zeer uitgebreide set voor de Tiger I ausf. E. Dit is de verkleinde versie van de 1/16 set. Deze set is inclusief een gedraaide aluminium loop.

AFV-MODELLER . No. 6 van dit fantastische magazine is op voorraad.

PLUSMODELS

098	Bedford QLR Body No. 3, een radiowagen conversie met nieuwe kabine voor op de kit van Revell of Italeri	Euro 69,50
101	Praga AV 6-wheel Stafwagen in gebruik bij het Duitse leger	Euro 87,50
103	Skoda type 952 Kübelwagen, werkelijk een snoepje (aanrader!)	Euro 79,50
105	Skoda type 903 6-wheel stafwagen, een prachtig model met decals en PE	Euro 87,50
	Verder nog Streetline, een groot assortiment bestrating van steen	Euro 9,00

MASTERS PRODUCTIONS

Een nieuw merk uit Frankrijk met een kwaliteit vergelijkbaar met de vroegere V.M.K. bouwdozen.

35001	Wielenset voor de Hummer met een heel fraai profiel	Euro 12,00
35002	Wielenset voor de M8 en M20 pantserwagen van Tamiya/Italeri	Euro 12,00
35003	GMC conversie kort chassis CCKW 352	Euro 56,18
35004	GMC conversie met 40mm Bofors gun voor o.a. Tamiya of Italeri	Euro 56,18

EUROMILITAIRE

Wij hebben op deze beurs weer veel mooie modellen ingekocht! Van Accurate Armour o.a. de nieuwe Landrovers en de Albion low profile trekker voor het 17pdr AT gun. Van Hornet diverse nieuwe hoofdsetjes (ook de bestaande voorraad is weer aangevuld). Een grote voorraad Resicast, DES Modellen, Punch & Die sets, K-59 Marder III update, Tankpower Books met o.a. een boek over de Tiger I en over Japanse Tanks. Het Boek Das Boot van Andrea Press, PSP Models, Deygas figuren, etc. etc.

OPENINGSTIJDEN VAN DE WINKEL
WOE. TM ZA. VAN 10.00 TOT 17.00
DONDERDAGAVOND KOOPAVOND VAN 19.00 TOT 21.00